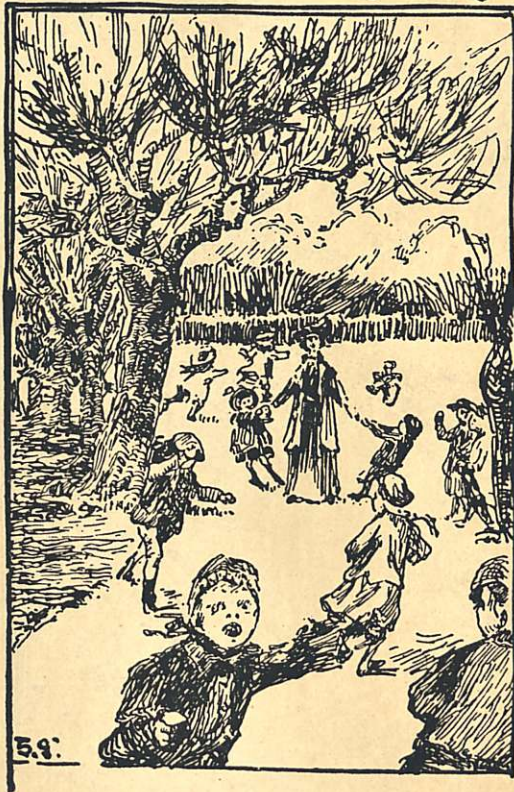

FÖR BARNEN

SAGOR AF H. TAVASTSTJERNA

HELSINGFORS 1906

FÖRLAGSAKTIEBOLAGET HELIOS

UNIV. BIBLIOTH.
* 1808 *
HELSINGFORS

*Tillegnad mina forna elever
och deras uppväxande barn.*

FÖR BARNEN

SAGOR

AF

H. TAVASTSTJERNA

NY, TILLÖKAD UPPLAGA

MED TECKNINGAR

AF SIGRID GRANFELT

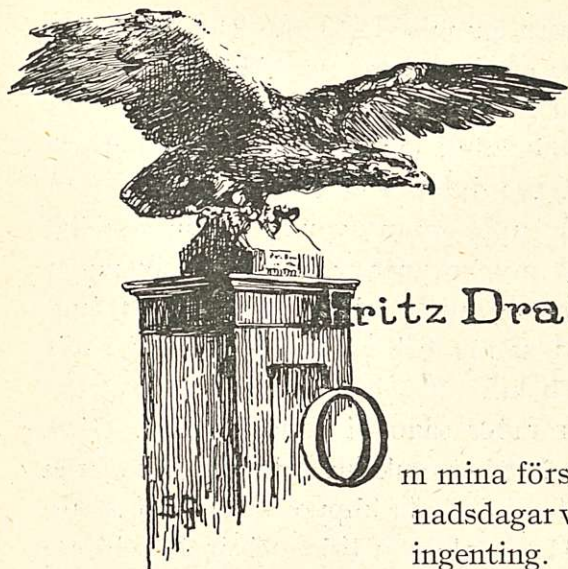

HELSINGFORS
FÖRLAGSAKTIEBOLAGET HELIOS

1906

HELSINGFORS
AKTIEBOLAGET LILIUS & HERTZBERG

1906

Fritz Drake.

O

m mina första lefnadsdagar vet jag ingenting. Jag förmodar att jag,

såsom hvarje stor man, kom till världen som en liten hjälplös varelse, naken, ful och utsvulten. Min mor tog mig genast under sina vingars skugga och under hennes ömma, kärleksfulla vård växte och frodades jag som en liten prins. Jag vet naturligtvis ej, huru länge jag endast sof och åt, ty då jag första gången slog upp mina oskyldiga barnaögon och såg mig omkring i min vagga, var där ingen till hands, som kunde säga

mig huru gammal jag var. Det första jag såg var en liten figur, som låg bredvid mig och stirrade på mig; men jag blef icke alls förvånad, utan fann det helt naturligt att vi voro två dylika i samma vagga.

Vår uppfostran var icke mångsidig, men så mycket mera grundlig. Vår moder lärde oss ordning och lydnad, höll strängt på god sänja och straffade allvarligt allt gräl och kif.

Vår fader sågo vi endast sällan. Han ströfvade mest omkring i de vilda skogarna eller bland de kala klipporna vid hafsstranden. Hans yrke var fiske och jakt, och modig, skicklig och djärf var han. Mors visthus där uppe bland klipporna var alltid väl försedt med villebråd, och stundom hämtade han t. o. m. ett litet lam, en fet tupp eller något annat godt från byn. Huru han kommit öfver dessa rariteter vet jag ej; men jag anar att det ej alltid gick alldeles ärligt till.

Vi barn lärde oss tidigt beundra modet och styrkan som de yppersta egenskaperna. Då vi blefvo litet äldre, begaf sig äfven vår

moder ut på längre ströftåg. När hon sedan berättade för oss om den stora världen och allt det härliga hon sett, vaknade i mitt unga hjärta en vild längtan efter denna värld, där man endast behöfde styrka och mod för att blifva rik, mäktig och lycklig.

»När du blir stor och stark, min son», sade hon, »skall äfven du få komma ut i världen och kämpa för din tillvaro». Jag förstod ej, hvad det betydde att kämpa för sin tillvaro; men jag kände att det var något stort, och jag längtade att få pröfva mina krafter.

En dag, det var under högsommaren, begåfvo föräldrarna sig ut redan vid soluppgången och lofvade komma med frukost åt oss. Tiden gick, frukosttimmen var inne, men de syntes ej till. Vi roade oss så godt vi kunde, men slutligen brast vårt tålamod, då hungern och oron plågade oss.

Ändtligen kom vår moder, men huru förändrad! Hvar var hennes liflighet och glädtighet? Långsamt och med tunga vingslag nalkades hon boet, och vi erforo att vår fader fallit offer för en mördande kula,

just då han var i begrepp att slå ner på ett litet lam. Vår moder såg honom falla blöddande till marken, men vågade ej ens närma sig för att emottaga hans sista suck. Mördaren hade helt säkert ej skonat henne, om hon ej skyndsamt flytt därifrån. Nu kom en tid af sorg och hunger. Vår stackars mamma orkade ej förtjäna så mycket, att det räckte till att mätta våra hungriga magar, och vi slet o därför ofta ondt.

Men efter en tid skakade vår moder sorgen ifrån sig samt blef åter glad och liflig. Hon dröjde stundom länge borta från hemmet och kom ofta hem med gäster. Då gick det muntert till bland klipporna, men vi barn skickades tidigare än vanligt till sängs. Allt detta förvånade mig, ty jag var nu i den ålder, då man förvånar sig öfver allt; men när man blir äldre och får se mera af världen, förvånar man sig öfver ingenting mer. Emellertid skulle jag få upplefva ännu underligare saker.

En dag berättade vår moder för oss att hon skaffat oss en ny fader. Vi emotog denna underrättelse med glädje; be-

greppet fader var för oss liktydigt med färsk fisk och lamstek, och då vår nya pappa infann sig i hemmet och intog den förres plats, hälsades han af oss med jubel.

Och det blef verkligen bättre tider. Vår styffader fortsatte vår faders yrke och hade lycka och framgång i sina företag. Mot oss var han vänlig och snäll, men skämtade stundom öfver vår stora aptit.

Så gick åter en tid. Då hände sig att det en dag kom nya småttingar i boet och att stugan började bli för trång. Hvad var naturligare än att de stora fingo gerum för de små. Vår far tog mig på sina starka vingar, bar mig ned för klippan, förde mig i den gröna, vackra skogen och lade mig ned vid foten af en jättestor gran. »Se så» sade han »sörj nu för dig själf! Jag var ej större än du, då jag blef lämnad ensam i världen!» Och så begaf han sig bort.

Jag såg mig häpen omkring. Hu, hvad jag var ensam och hvad skogen var stor! Hvad skulle jag nu taga mig till? Jag för-

sökte gå, men mina ben voro ännu för klena, och flyga kunde jag icke heller. Så låg jag stilla och tänkte med vemodigt hjärta på det varma hemmet och på huru tryggt jag hvilat under min moders skyddande vingar, tills jag slutligen somnade.

Då jag vaknade, såg jag in i ett par stora, förvånade ögon, hvilka tillhörde en liten gosse. Han slätade mig vänligt och sade: »Stackars liten fågelunge, ha de sparkat dig ur boet? Men du skall ej behöfva svälta ihjäl för det; jag ska' dra försorg om dig.» Därmed lyftade han upp mig och bar mig hem till sig. Mitt hjärta pickade. Jag visste ju ej, om människobarnet menade väl eller illa. Men Fritz var en snäll gosse och gjorde mig ej illa, utan satte mig i en stor bur, och där sitter jag ännu. Mycket vänlig är min unga husbonde mot mig, ger mig riklig föda och kallar mig ofta sin lille prins, ty min fader var ju konung. Jag känner mig stolt i mitt fågelhjärta, men glad blir jag aldrig mer. Jag saknar min frihet, mitt hem bland de grå klipporna och hafvets brus, som jag varit van att höra.

Fångenskapen, hvars bitterhet jag nu först förstår, blir för mig med hvar dag större. Jag vet att jag snart skall dö, men det gör jag gärna, ty lifvet, sådant det nu är, äger för mig intet värde. Man har sagt mig, att jag efter min död skall komma till stor ära. Hvilken ära? — Min största ära hade varit att som min fader få bygga mitt bo bland klipporna, segla öfver land och haf och i mina starka klor bära lefvande rof till min maka. Därom drömmer jag, då jag stum och nedslagen sitter på min pinne, och när längtan stundom blir för stark i mitt hjärta, då slår jag förtviflad vingarna mot mitt galler och hoppas att det skall ge vika. Men det ger nog icke vika; det är starkare än jag, och här får jag, en konungason, försmäkta, tills döden befriar mig».

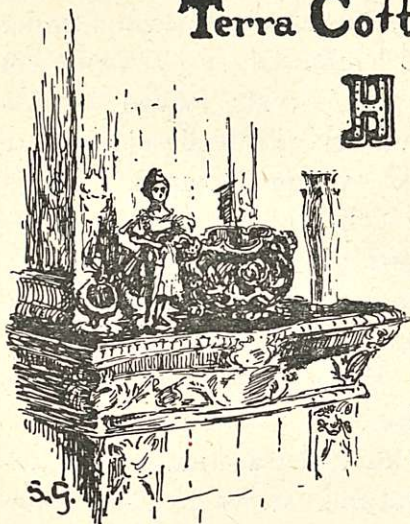
* * *

Så lyder den unga örnens berättelse; men vill du veta, huru det sedan gick med honom, så lyssna till mig en stund.

Örnen hade ganska rätt, då han sade:

»Jag skall snart dö». Några dagar därpå var han död och kom därefter verkligen till stor ära. Hans unga husbonde sände honom nämligen till Helsingfors för att uppstoppas och har sedan skänkt honom till en af stadens fruntimmersskolor. Där står han nu, omgifven af hundrade små fåglar, hvilka ej mera frukta hans klor. Dagligen beundras han af en skara glada barn, hvilka skämtvis kalla honom »Fritz Drake», till minne af den unga gosse som förärat honom till skolan. Men om »Fritz Drake» kunde tala, skulle han säkert berättas för sina unga vänner, huru smärtsam och bitter fångenskapen kännes för de varelser, hvilka af Gud blifvit skapade för friheten.

Terra Cotta.

Hon stod på kakelugnskransen i ett fint hem i sällskap med en vas, ett klockställ och en kruka. Då hon ställdes dit, drömde ingen om att hon där

skulle upplefva en roman. Men så är det; den som en gång är född till romanhjäلتinna, undgår ej sitt öde, om hon ock tillbragte hela sitt lif på en kakelugnskrans.

Terra Cottas rätta hem var Albion lampmagasin. Där hade hon framlefvat lyckliga dagar vid sin kära 'Terrus Cottus' sida och tänkte ej på skilsmässa och tårar.

Men en dag kort före jul kom en fröken i butiken. Hon var klädd i räfskinnskappa med kängurukrage och såg rätt förmögen ut. Hon köpte Terra, gömde henne under pälsen och bar henne till — ja, hvem vet hvart. Terrus blef kvar, fröken brydde sig ej om honom och gjorde sig ej samvete af att skilja åt tvenne älskande hjärtan. Terra suckade och sörjde, men hoppades dock i det längsta att Terrus skulle komma efter. Men han kom ej. Hvad kunde man vänta för barmhärtighet af en fröken, som tagit lifvet af en kängururåtta blott för att få en fin krage.

Julaftonen kom Terra fram och emotogs med förtjusning af sin nya ägarinna. Ännu samma afton ställdes hon på kakelugnskransen mellan krukans och klockstället. Krukans var verkligen aristokratisk; hon var af majolika från Rörstrands porslinsfabrik invid Stockholm. Midt på magen hade hon en stor ros, och så hade hon två öron alldeles som människorna, hvaröfver hon var ganska stolt. För resten var hon ju släkt med kakelugnen, som också

var af majolikaporslin och hade kostat mycket penningar. Till följd af sina förnämna släktförhållanden var krukan visserligen litet högfärdig, men likväl en beskedlig kruka och så ärbar, att ingen kunde förebrå henne den minsta oförsiktighet.

Så snart krukan såg den unga Terra, fattade hon vänskap för henne och sade hjärtligt: »Välkommen hit, mitt barn! Var ej ängslig; jag skall vara dig i mors ställe, haf blott förtroende till mig!»

»Tack», sade Terra, »jag behöfver ingen mor, jag har min paraply och min korg».

»Aha» tänkte krukan »hon tycks vara en nutidskvinna, modig och emanciperad». Och så lät hon henne stå där hon stod.

Terra blef småningom bekant med sina andra grannar, vasen och klockstället, och tyckte att de voro rätt hyggliga. Vasen var af grönt glas. På midten var målad en bukett i granna färger, och öfver densamma sväfvade en liten, brokig fågel. Klockstället hade marmorfot, röd sametsväst och guld krok. Båda blefvo från första stunden förtjusta i Terra Cotta, och

det var ej att undra öfver, ty hon var verkligen mycket täck och söt. Vasen lät den lilla fågeln sjunga och blommorna dofta för henne; men tilltala henne kunde han ej, ty tanten, den aristokratiska krukans, stod emellan dem och lyssnade med sina båda öron. Klockstället var lyckligare, det stod närmare Terra och kunde säga henne månget vänligt ord.

Men vackra visor eller ömma ord berörde ej Terra: hennes hjärta var hos Terrus Cottus. Åt honom hade hon lofvat sin tro, och nu väntade hon troget att han skulle komma och hämta henne. Tiden gick likväl, utan att han hördes af. Terra blef ej blekare af sorgen, men liksom hennes båda friare blott dag från dag dammigare, och detta dammstoff lade sig småningom öfver deras hjärtan och deras lemmar.

Men en dag blef det storstädning i huset och dammkläde och fjädervippa kom i svang rätt omildt. Julen var inne med sina julljus, pepparkakor och klappar för alla snälla barn.

Då Terra juldagsmorgonen vaknade,

gnuggade hon förvånad sina ögon och sade: »Hvad! Är det icke min egen Terrus, som står bredvid mig?» — Ja, det var verkligen han, hennes kära, rara vän, lika förvånad och glad som hon.

»Du här!» ropade de båda på en gång, och så föllo de i hvarandras armar. Klockstället vände ryggen till, om af grannlaggenhet eller harm, vet man ej; vasen suckade djupt af svartsjuka och tant majolika såg besvärad ut, ty hon hade aldrig haft någon älskare. Men Terra och Terrus voro så lyckliga, att de ej tänkte på om det var opassande att omfamnas på kakelugnskransen midt på juldagsmorgonen.

»O» utropade Terrus, när han sansat sig, »huru länge jag stått i lampmagasinets fönster och tittat ut på Alexandersgatan i hopp om att få se dig! Slutligen kom en dag samma kängurufröken, som för ett år sedan ryckte dig från min sida, tog nu äfven mig under sitt räfskinn och bar mig bort. Och här är jag nu!»

Så blef det ett sjudundrande bröllop på kakelugnskransen. Den gröna vasen

var marskalk, klockstället präst, och majolikakrukan fungerade som brudens mor. Terra och Terrus blefvo ett lyckligt par, som under årens lopp omgäfvos med små Terracotta-dockor och njöto mycken sällhet.

Och huru gick det med majolikatanten? Jo, tanten hjälpte Terra Cotta med vården om de små och fick sålunda upplefva fröjden att blifva mormor.

Sagan om grisen, som fastnade mellan gärdsgården.

Det var en gång två små grisar. De hade hvardera sin pappa och sin mamma, men ingendera hade några syskon. Sålunda växte de upp som ensamma arfvingar till sina föräldrars förträffliga egenskaper och uppfostrades som riktiga kलगrisar. Det är dock icke alltid en sådan uppfostran skadar små grisar, ehuru den ofta nog är fördärfbringande för barn.

Lilla Såssan var redan vid tre veckors ålder så försigkommen att hon sade oui! oui! och nöff! nöff! på flytande franska och hade ett fint sätt att föra sig. Hon

var också mycket näpen och söt med sitt ljusröda tryne, sina pigga ögon och långa öronlappar. Fötterna voro särdeles lifliga, och den lilla svansen med sin knorr uppå förde hon med förtjusande grace. Alltid fin och snygg vistades hon mest på den inhägnade gårdsplanen, där hon lekte med den sexåriga Lisa och hennes dockor. Gran- nens Kalle klef ofta upp på gärdesgården och satt och förtäljde för Lisa om allt hvad han lärt i skolan, och då låg Såssan vid de- ras fötter och masade sig i solskenet och hörde på. Sålunda kom det sig att Såssan fick mera folkvett och bildning än grisar vanligtvis hafva, och hon hade helt säkert blifvit en god elev, om det funnits en skola för grisar.

Denna halfbildning var ingalunda till hennes lycka. Hon fick lust för fint säll- skap och brydde sig ej om sina gelikar. Den enda som hon gärna lekte med var gran- nens Nasse. Han var litet äldre än Såssan och mycket större och starkare än hon. Man såg på hans höga ben, svarta borst och plirande ögon att han var utlänning.

Af hans lynne kunde man tro att han var spanjor, men man vet ej så noga, och det kan ju i det hela vara detsamma för oss. För Såssan var det äfven detsamma.

Då Nasse första gången kom till Såssan på gården, blef hon mycket glad och nyter, men fröjden blef icke lång. Matmodern kom ut på gården. »Hvad gör den främmande grisen här?» sade hon. »Kör bort honom, Lisa!»

Lisa tog en käpp och jagade Nasse i vildaste fart omkring gården. Slutligen fann Nasse springan i gärdesgården, hvarigenom han krupit in, och räddade sig genom den.

Lika barn leka bäst. Sedan Såssan fått en kamrat af eget slag brydde hon sig ej mera om Lisa och hennes dockor, utan längtade efter sin nya vän. »Skall jag aldrig mer få återse den beskedliga gossen» tänkte hon bedröfvad. Men hon fick det ganska snart. Nasse var ej den, som lät köra bort sig. Utländskt blod sjöd i hans ådror, en vild sälle var han och visste att krypa in genom alla smyghål och springor. Sålunda träffades de unga grisarna alla dagar

och räddade sig med att krypa genom gärdesgårdsspringan, när folk närmade sig eller gårdshunden skällde mot dem.

Men en dag upptäckte Kalle och Lisa det hemlighetsfulla smyghålet och beslöto att spela grisarna ett spratt. De roade sig med att täppa till öppningen med tegelstensbitar och stickor, men just under den ifrigaste sysselsättningen blefvo de inropade af modern. Under tiden sprungo Nasse och Såssan helt förtroligt omkring i trädgården och hamnade slutligen i värdinnans potatisland, där de grundligen förplägade sig. Plötsligt kom den förskräckliga Pontus, gårdshunden, in genom trädgårdsgrinden. De blefvo mycket skrämde och kände sig skuldbelastade, ty äfven små grisar hafva ett samvete.

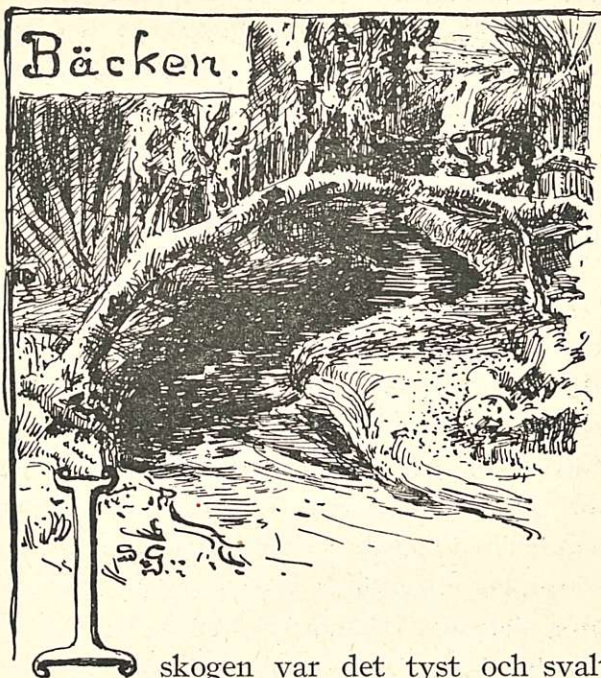
»Fly, Nasse, fly!» grymtade Såssan »annars är du förlorad; Pontus skonar ingen».

Nasse tog till fötter det fortaste han kunde och Pontus efter. Grisen uppnådde den välbekanta springan och ämnade som vanligt försvinna genom den. Men o ve!

Nu var springan för smal eller hvad som är det samma Nasse var för tjock; han hade ju just ätit en half kappe potäter. »Det måste gå», tänkte flyktingen likväl och drog in andan. Han trängde sig igenom med halfva kroppen, men längre gick det ej! Pontus, som stod bakom, skällde argt och bet honom i benen. Ännu gjorde han ett sista försök, men hade fastnat så illa mellan de hvassa tegelstenarna, att han slapp hvarken fram eller tillbaka. »Jag dör, Såssan, jag dör!» skrek han förtviflad, lade ned hufvudet och sträckte ut sina utländska ben.

Men Nasse dog ej. Såssan, som skyndat till stället, började skrika så jämmerligt, att allt gårdsfolket kom springande och Kalle och Lisa med. Barnen hyste delta-gande för Nasse och hjälpte honom ur hans svåra klämma. Men den stackars grisen af utländsk börd var så illa medfaren, att han slokade öronen och lät sig föras helt fromt till djurläkaren i byn. Denne ordinerade värmande omslag på magen och antipyrin.

Snart blef Nasse frisk igen, men blef ej vis af skadan. Han begagnade sig fortfarande af kryphål och smygvägar, och fastän han ofta fick sota därför, förblef han dock ständigt en glad gris. Kalle och Lisa togo den lärdomen af äfventyret, att raka vägen alltid är den bästa.

Bäcken var det tyst och svalt. Fåglarna sofvo och vinden hvilade, endast bäcken, den ostyringen, hade ingen ro. Han ilade dag och natt rastlöst framåt. Ned för det mossiga berget, bort öfver knotiga trädrötter och ljungbeväxta tufvor bar det af, och allt, som låg honom i vägen, drog han

med sig. Kvistar, mossa, vissna löf, sand, grus och småsten ryckte han löst, obekymrad om de ville följa honom eller ej. Först där nere i dalen saktade han sin brusande fart, och vid skogsvaktarens stuga flöt han lugnt och stilla samt försökte se snäll ut; men nog syntes det i alla fall, huru brådt han hade att hinna målet: hafvet — friheten.

»Lyckliga, sorglösa ungdom», sade buskarna till hvarandra. »Den, som vore så glad som du, yra bäck!» Och bäckens yta log, men i hans hjärta, det dolda djupet, där vattnet liksom sjöd och kokade, där var ej ro. Det kände man, så snart man stack handen ned i vattnet. Kallt på ytan, varmt i djupet. Stundom, i den tysta natten, drog den lilla bäcken en suck så tung, att den hördes vida omkring. Men alla sofvo. Endast den gamla granen, som stod med fötterna i vattnet och som hölls vaken af sina ungdomsminnen, hörde sucken. Han försökte böja sig ned, men det ville ej gå, ty han var för gammal och styf. Men han frågade deltagande:

»Var det du, som suckade? Hvad kan du, min unge vän ha att sörja öfver?»

Sorgsen svarade bäcken: »Skulle jag ej sörja, jag, som icke duger till något här i världen!»

»Hvem har sagt det?» frågade granen förvånad.

»Det säga alla, alla», svarade bäcken. »Alla säga ju, att jag är grumlig. Blommorna klaga, att de ej kunna spegla sig i mig, och skogvaktarens unga hustru vill knappt skölja lillens byke här. Skogens djur, som komma till mig för att släcka sin törst, vända sig ifrån min rand och aftonstjärnan, som strålar där uppe, bleknar bort i mitt grumliga vatten. O, jag vet att jag duger till ingenting och älskas af ingen». Och bäcken grät bittert, så som man gråter i ungdomsåren!

»Stackars liten», sade granen vänligt, »hvarför låter du grumla dig? Hvarför håller du till godo med allt skräp, som kommer i din väg?»

»Ack, huru kan det vara annorlunda! I mitt hem där borta mellan klyftorna finnes

mycket skräp och vinden för dit alla dagar mer och mer. Huru skulle jag då kunna vara klar och ren!»

»Du kan det», sade granen, »om du blott allvarligt vill. Låt ej grumla dig af din omgifning! Undvik det, som är orent, sök din näring ur molnen och af himmelens dagg!»

»Det är så svårt, när ingen finnes, som hjälper mig», grät bäcken.

»Du glömmmer mig!»

»Du är för gammal och förstår mig ej! Du kan blott predika och moralisera, men ej hålla af». —

Granen suckade djupt. »Tror du det», sade han. »Tror du ej, att hjärtat kan klappa ungt och varmt, fastän skägget är grått? Lef så länge som jag, så får du se, att kärleken alltid är ung. Sörj ej mer, kanske kan jag ändå göra något för dig.»

Därvid sträckte han ut sin ena arm och böjde den ned emot bäcken. Han ville så gärna visa sig vänlig; det klappade ju så varmt under den gamla barken. Allt djupare och djupare böjde han sig. Knax,

sade det plötsligt, och i detsamma brast den stora, tjocka grenen och föll ned tvärs öfver den lilla bäcken. Bäckens hoppade upp, så att skummet yrde, men lugnade sig snart igen och flöt vidare.

»Det är besynnerligt», sade skogvaktarens hustru några dagar därpå, »det är besynnerligt, huru klar och ren bäcken blifvit. Jag skulle kunna bada min lille pilt i den, så inbjudande ser den ut.»

»Skönt», hviskade blommorna, »nu kunna vi spegla oss». — »Nu kunna vi läska oss med det friska, rena vattnet», sade harar och ekorrar och dröjde gärna vid bäckens rand. Och aftonstjärnan, som satt i gränens topp, såg ned i det klara vattnet och beundrade sin egen bild.

Men bäcken, som såg och hörde allt detta, jublade högt och ilade med gladt och lyckligt hjärta mot sitt härliga mål — hafvet och friheten.

Granen stod tyst och allvarsam som alltid, med fötterna i vattnet, och såg vänligt ned på sin kära, lyckliga lilla vän. Det var ju han, som med sin starka arm hejdade

bäckens vilda fart, som samlade allt grus och skräp mellan sina kvistar och nålar och lät endast det klara, rena vattnet rinna igenom. Tänkte väl bäcken någonsin därpå? —

Nu tror du visst att du skall få höra en saga om en gosse som hette Hans och en flicka som hette Greta; men ser du, det är ett misstag. Den Hans och den Greta, om hvilka jag vill berätta, äro inga människobarn utan blott en tupp och en höna.

Hör nu på!

Det var en gång en tupp, som hette Hans, och en höna, som hette Greta. De

voro ännu helt unga, ja, så unga, att Hans icke ens kunde gala och lilla Greta icke kunde värpa. Men de voro i alla fall rätt förståndiga för sin ålder, rätt flinka och lifliga. I hela hönsgården fanns ej en höna så vacker som Greta och ej en tupp så ståtlig som Hans. Hönsamma undrade ofta i tysthet öfver att barnen ej det ringaste liknade henne, och deras pappa sade en gång helt näbbigt: »Hvarifrån ha ungarna fått den hvita fjäderdräkten och de höga smala benen?» — »Jag vet ej», sade hönsamma och såg litet generad ut. Men den, som visste det, var hönsgumman Mona. Hon hade ju själf lagt två ägg af utländsk ras i gråspräckliga hönans bo. Men hönsamma, som aldrig hade lärt sig räkna och som dessutom hade ett hönsminne, märkte ej, att där voro flere ägg i boet än förr. Hon värmdede dem alla lika tålmodigt, och när ungarna en dag kröpo ut, älskade hon dem alla lika ömt och matade dem lika flitigt. Till en början voro de också alla lika hvarandra, runda och ljusgula; det var först efter ett par veckor Hans och Greta

skilde sig från de öfriga syskonen. De voro större, hade endast hvita fjädrar och höga, citrongula ben.

»Hvad de äro vackra», sade värdinnan, »man ser nog att de äro af familj». Och Mona tyckte som värdinnan, att de voro särdeles vackra och förnäma, och detsamma tyckte äfven hönsen, gässen och ankorna.

Men Hans och Greta, som alla dagar hörde att de voro af förnäm familj, blefvo slutligen bortskämda; de yfdes öfver sina företräden och blefvo högmodiga mot sina gelikar. Jo, jo, det är icke så lätt här i världen att motstå smicker och beröm och att alltid minnas att hvarje god gåfva kommer från Gud. Det unga kycklingsparet visste det naturligtvis ej; de hade ju växt upp i hönsgården! De pöste ut sin fjäderskrud, sträckte på sina långa ben och voro alltid de första vid matkoppen. Då de andra hönsen närmade sig, hackade de dem och sade: »Folk först och pack sen!» Detta förtröt naturligtvis kamraterna. Hönorna, bland hvilka flere voro mycket söta och täcka, tyckte det vara bra besynnerligt att Hans var så oar-

tig emot dem, och gårdens gula tupp, som var känd för sin tur hos damerna, harmades öfver att Greta var så fjär. »De skola tuktas», sade han, och hönsen sade detsamma. De hatade dem så godt de kunde och beslöto att gifva dem en välförtjänt upp-tuktelse. Men Mona var ju ständigt till hands för att försvara sina favoriter.

Så förgick sommaren. På hösten stängdes hela den fjädrade familjen in i höns-huset, där det äfven under vintern var varmt och godt, och där fingo Hans och Greta ett skildt litet rum. »De äro af familj», sade höns-Mona, »de måste få vara för sig själfva». Och det voro de äfven; ingen brydde sig om dem, och de brydde sig om ingen.

När våren kom, släpptes hönsen ut på gården. De sprungo så glada och lyckliga omkring och sökte upp de första gröna stråna. Hönorna kommo öfverens om, att det nu vore på tiden att börja värpa. Alla dagar fann Mona flere stora, hvita ägg i höns-huset, men i Gretas bur fanns — intet. Först sade Mona ingenting, men så började

hon banna: »Fy Greta, så lat du är! Alla dina systrar hafva ren gjort nytta för sig, blott icke du! Vet du icke, att den som ej vill arbeta, den behöfver ej heller äta». — Den vackra unghönan knyckte på nacken och sade till Hans: »Den dumma människan! Hon vet ju att jag är af familj, af utländsk ras och vackrare än andra; huru skulle det falla mig in att göra nytta!» — »Du har rätt», sade Hans. »Jag galar icke heller; därtill är jag alldeles för förnäm». — Och så promenerade de hela sommaren på sina höga ben och sågo förnäma ut.

När det blef höst, kom värdinnan själf en dag i hönshuset för att bestämma, hvilka af hönsen skulle få lefva till nästa vår och hvilka som skulle slaktas. Fin stek behöfdes, ty det skulle blifva bröllop på herrgården. »Frun kan gärna låta hugga nacken af Hans och Greta», sade Mona, »ty de göra ingen nytta. Greta värper icke, och skulle icke den gamla, gula tuppen finnas, så finge nog hela huset försofva sig, ty Hans galar aldrig och icke heller säger han till hurudant väder det blir eller om en hök eller katt fin-

nes i närheten». — Frun tyckte det var mycket ledsamt; men det beslöts i alla fall, att de lata, fin-fina två hönsen andra morgonen skulle mista lifvet.

Greta blef förtviflad. »Hvad du ändå är för en höna» sade Hans. »Inte ämnar jag låta hugga nacken hvarken af dig eller mig». — »Hvad skola vi då göra?» suckade Greta. — »Vi ska rymma till Amerika», svarade Hans. »Så göra människorna äfven! Men vi skola ej taga något med oss, som de bruka. I morgon, så snart det dagas, bege vi oss på väg. Du skall få se att icke ens den gula tuppen, som är så berömd för sin vaksamhet, skall märka det. Sof nu bara lugnt, lilla Greta, jag skall nog beskydda dig».

Andra morgonen, innan gårdens enda tupp började sin morgonsång, voro de unga tu redan långt borta i den gröna skogen. De klefvo på med långa steg och hade icke ens tid att plocka upp maskarna, som lågo här och där omkring i det fuktiga gräset. — »Är det långt ännu till Amerika?» frågade Greta, som småningom började tröttna. —

»Åh, nog få vi ännu gå en god stund», svarade Hans.

Och länge vandrade de, utan rast och ro. Mot aftonen flögo de upp i ett träd, så högt de kunde och sofvo där godt och lugnt hela natten. Då solen andra morgonen gick upp, vaknade Hans och beslöt att väcka upp hela skogen. Han gol med ljudelig röst, så att harar, ekorrar och andra skogens invånare häpna lyssnade till den högst ovanliga musiken. Äfven Greta tittade upp och sade: »Käre Hans, inte visste jag, att du kunde sjunga så vackert». — »Nog kan jag, bara jag vill; men låtom oss nu skynda, så att vi hinna fram till Amerika, innan solen går ned». —

»Jag är så hungrig», klagade Greta »och så värka mina fötter, icke är jag van vid dylika strapatser. Ack, den som vore hemma igen!»

»Då vore vi för länge sedan utan hufvuden», invände Hans, »men kom nu!»

Så begynte de åter sin vandring och höllo ut hela dagen. Äntligen, när kvällen kom, fingo de sikte på en liten eländig stuga.

»Där är Amerika!» sade Hans och påskyndade sina steg. Greta följde efter, så godt hon kunde, ty hon var nästan uppgifven af hunger och trötthet.

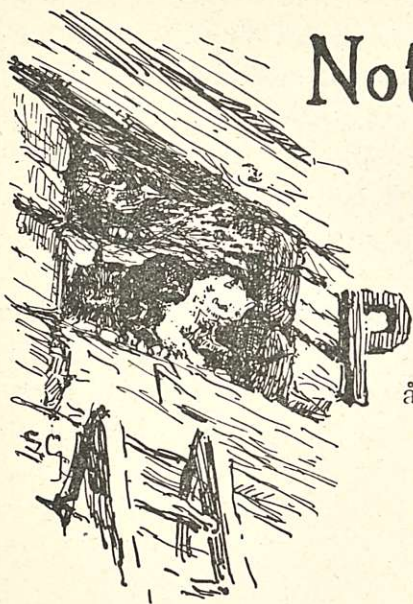
Då de kommit nära till stugan, flögo de upp på gärdesgården och Hans gol, så att det ekade i skogen. En gammal gumma kom skyndsamt ut, och då hon fick se det unga vackra hönsparet på gärdesgården, slog hon ihop händerna och utropade: »Aj, jemine, en tupp och en höna!» Och hon gaf ett så godt mål af brödsmulor och korn åt Hans och Greta, som de ej fått på länge, och natten tillbragte de i ett stall tillsammans med gummans Pälle.

Dagen därpå sade Greta till Hans: »Jag tror jag värper åt gumman; det kan hon förtjäna för sin gästfrihet». Och hon värpte ett stort hvitt ägg och Hans kacklade och gol i förtjusningen. Gumman, som alltid längtat efter en tupp och en höna, behöll dem hos sig, men utan att ständigt prisa deras skönhet, ty hon tyckte att den yttre fägringen ej är mycket värd här i världen. Det unga hönsparet lärde sig förstå, att det

är mera värdt att vara flitig och nyttig, än att vara vacker. På våren byggde de sig ett bo under lidret, och en vacker dag kröp Greta fram med en hel skara hvita kycklingar, som sprungo omkring och kraftrade i gummans trädgårdsbänkar. Hans hade ögon och öron öppna, så att hvarken höken eller katten fick göra illa åt småttingarna, och så blef hela den familjen stugans älsklingar.

Innan året gått om, hade den beskedliga matmodern fått sälja så mycket kycklingar och ägg, att hon fick råd att köpa sig en ny kaffepanna och hålla ett litet kafferep för grannarna.

Notti.

å det vackra Tjusterby finnes en gammal lada, ända till taket fylld med halm. Den

har i alla tider varit föremål för barnens intresse och nyfikenhet. Där hittas alla år kycklingar, hundvalpar, kattungar och andra små djur — för att ej tala om de många hundra sparfvar som där bygga sitt bo.

I denna lada såg äfven Notti dagens ljus; men ingen visste af det, ty Nottis mamma, den förståndiga, erfarna ladugårdskatten, gömde sina små barn så väl, att hvarken sol eller måne lyste på dem. Hon visste nog huru det skulle gå, om de små råkade ut för den stränga matmodern. Därför gömde och vårdade hon dem ömt. Alla dagar tvättade hon dem med sin egen tunga. När de blefvo större, lärde hon dem kattvett så godt hon kunde och förstod och förde alla dagar på en stund sina små till den stora öppna gluggen, därifrån hon lät dem titta ut. Hvad de voro förvånade öfver allt hvad de sågo! De beundrade syrenbuskarna och äppelträden, som stodo i full blom, och sedan lade de sina små hufvuden på sned och tittade upp i luften. I det samma kom solen fram och stack dem i ögonen, så att de nöso alla tre på en gång. »Det blir vackert väder, ty kattorna nysa» sade ladugårdsdejan, som just gick förbi med en mjölkstäfva. Och den gången hade hon rätt: vädret blef vackert.

»Detta är den stora, vida världen», sade

kattmamma och pekade med sin tass utåt trädgården. »Människorna, som äro klo-kare än vi, säga, att världen är farlig och full af ondska. Därför varnar jag er för världen, mina barn, och framför allt för elaka pojkar och arga hundar».

De små ungarna lyssnade med allvar till förmaningarna och beslöto att vara mycket lydiga och snälla. De sutto alla dagar i gluggen, beundrade världen och läto beundra sig af de förbigående, ty bra nätta och vackra voro de.

En dag hörde de glada friska barn-röster. Där kommo på vägen tre flickor. En af dem var lång och smal som en hummelstör, gick med randig jockeymössa och kallades Pälle, troligen emedan hon hade långa ben och en lång, ljus man. Den andra, som var fin och subtil som en docka, hette Rosetta och det namnet passade henne bra. Hon hade ju en ros på hvar-dera kinden och en på spetsen af sin socker-topphatt. Huru skulle hon ej heta Ro-setta! Pälle och Rosetta ledde en liten femårig tös, som lätt hoppade mellan dem.

Lilla Lunkentus kallades hon, ingen visste rätt hvarför, ty hon var lätt på foten som en älfva och snarare sväfvade fram än lunkade. Men hennes moster hade kallat henne Lunkentus och så fick hon behålla det namnet.

»Se, där äro små kissor!» utropade barnen på en gång, när de märkte de små ljusröda nosarne i gluggen.

»Hvad de ä' söta», sade lilla Lunkentus, »jag sku' så gärna vilja ha den där ena med hvita tassarna».

»Männe de där vara elaka pojkar?» frågade den svarta kissen af den grå. »Ska vi vara rädda?» — »Nej» svarade den grå, »de äro bestämdt inga pojkar, de se så snälla ut».

I detsamma rusade Albin fram mellan syrenbuskarna. Albin var en vild sälle. Han klättrade som en ekorre upp i björkens högsta topp, red i fullt galopp till hästhagen, föll ofta ned, men steg alltid upp igen och var rätt skicklig i att hitta på skälmstycken. I grund och botten var han likväl en snäll gosse och flickor tyckte

han om, det hade han lärt sig i samskolan.

»Vill Lunkentus ha en kissa». frågade han. »Jag skall nog fånga de här». Han gjorde sig färdig att klifva upp för en liten stege, som stod uppställd mot väggen — men i ett nu voro kissorna försvunna! Tysta som möss lågo de gömda bland halmen och hviskade till hvarandra: »Det var en af de elaka pojkarna! Honom ska vi akta oss för».

Albin kröp modigt in genom gluggen och genomletade ladan, men kom tomhändt och flat ut igen. Han förlorade dock ej modet. Alla dagar gjorde han försök att fånga de eftertraktade kissungarna, men alltid förgäfvades.

Ändtligen en dag kom Lunkentus med strålande ögon och glödande kinder inrusande till sin mamma och ropade: »Mamma, mamma, vi ha fångat en liten grå kisse med hvita tassar, Palle har den i sitt förkläde!»

Det var en fröjd! Alla skulle se och beundra den nya kamraten, som rädd och darrande låg hopkrupen i Palles famn och

lät stryka sig af den lilla klena barnahanden. Lunkentus var så öfversäll, att hon den ena gången på den andra kysse lilla kissen rakt på nosen. Pälle och Rosetta tyckte äfven att den var söt och nått.

Nu skulle kissen få namn. Många voro på förslag, men Lunkentus godkände intet. Slutligen hittade hon själf på namnet Notti, och så tog hon dockans säng, skakade duktigt om bolstret och bäddade åt Notti en fin bädd med lakan och rödt sidentäcke. Dit lades den sötnosen, sedan han först öfvertalats att dricka litet mjölk. Lunkentus stoppade täcket om honom, bar sängen till ett hörn af rummet och satte sig själf bredvid för att sjunga en vaggvisa. Snart sof Notti, för första gången i säng under sidentäcke. »Hvad hon är söt», sade Lunkentus sakta. »Kom, mamma och se! Jag måste klappa dig, lilla Notti!»

Och därvid böjde hon sig ned, lyfte sakta upp täcket och strök lätt med sin mjuka hand öfver kattens glänsande, släta rygg. Men i ett nu drog hon tillbaka sin hand och utropade med gråten i halsen:

»Fy, mamma, fy! För bort Notti! Han är stygg, jag vill inte ha en obeskedlig kisse».

»Hvad gjorde Notti?» frågade mamma.

»När jag klappade den, så blef den ledsen och fräste och — och — spottade», snyftade Lunkentus.

»Var ej ledsen, liten vän, och gråt ej! Notti är liten och oförståndig», sade mamma.

»Men jag ville ju bara släta Notti; hvarför sku' hon spotta? Fy, fy! för Notti tillbaka i ladan; jag vill inte ha en kisse, som spottar!»

Det varade en god stund, innan Lunkentus lät trösta sig och kunde besluta sig för att behålla sin kattunge. De blefvo dock snart goda vänner igen och Notti fick behålla sin plats i dockans säng.

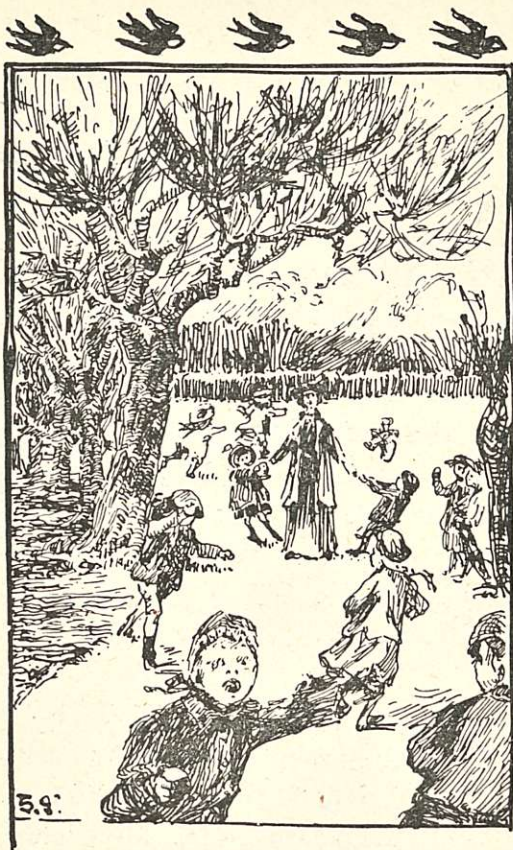
De första dagarne var Notti mycket blyg, men småningom vande hon sig vid de nya förhållandena och efter några dagar började hon leka och bullra. Lunkentus' mjuka boll var Notti välbehaglig; men stundom företog hon sig äfven att trassla mormors garnnystan eller städa i dock-

kammaren. Allt, allt fick favoriten göra, blott ej vara ond. »Små kissor få inte bitas och klösas; di ska vara snälla och söta», förmanade Lunkentus. Och Notti såg med sina klara kattögon på sin unga matmor, höjde sin tass och spände sina klor, färdig att skrapa den lillas fina kind. Då grep Rosetta hastigt tag i den hotande tassen, gaf Notti en uppfostrande smäll och en så sträng blick som det var henne möjligt.

När sommarferierna togo slut för barnen och de måste flytta till staden igen, frågade de sig med sorg i hjärtat: »Hvem skall nu taga vård om Notti?» Dock, därmed var ingen nöd. Tant Anna hade handelsbod, där det fanns mycket godt, men äfven mycket råttor. Hon lofvade taga Notti till sig, låta honom bo i hennes egen kammare, snaska af hennes goda saker och leka med kunderna.

Så växte Notti stor och kan nu göra nytta för sig. Inga råttor våga mer äta hål på tant Annas mjölsäckar eller knappa på hennes karameller. Notti fångar dem alla.

Men äfven Nottis lilla matmor har vuxit så stor att hon redan går i skolan och själf kan läsa sagan om sin »söta lilla Notti».

Tant Ida och småttingarna.

Känner du tant Ida? Henne, som småttingarna kalla »vår egen tant?». Hon har lärt många små gossar och flickor läsa och

skrifva och hvad mera är, lärt dem älska ordning och arbetsamhet. Du skulle se, huru gladt barnen springa emot henne, då hon kommer till skolan. — »Tant snälla, jag har glömt min penall!» — »Tant, jag kunde inte lära min läxa, för att mamma hade främmandel!» — »Söta tant, får jag sitta bredvid Helmi?» — »Tant, få vi gymnastik i dag?» — — För allt vet tant Ida råd. Här har hon ett tröstens ord, där en förmaning, stundom en förebråelse, stundom en gillande nick, men alltid samma friska glädtighet och varma intresse. Ingen vänlig blick blir obemärkt ingen barnslig omfamning obesvarad. Hon hinner till för alla.

Men i ett nu klappar tant Ida i händerna. Genast ställa barnen sig upp för att gå i klasserna. I dag blir det dock ingen läsning af. Solstrålarna titta så vänligt in genom skolfönstren, sticka Irma i ögonen och leka med Sonjas lockar. Termometern visar 20 grader Celsius och vinden är mild som om sommaren, ehuru det redan är långt inne i september. Huru skulle

man icke tillbringa denna härliga dag ute i Guds fria natur!

»I dag, små vänner», säger tant Ida, »i dag behöfva vi ej läsa, vi få gå ut i Brunns-parken och leka». Stort jubel! Men snart mulnar ett och annat öga. »Min mamma vet inte af det och jag får ej gå utan lof», stamma de små. »Därmed är ingen nöd», tröstar tant, »det finnes ju telefon». Hvad det ringer i skoltelefon i dag och hvad frö-ken på »centralen» har mycket besvär. Kling, kling, kling! »Hallå!» — »Är det fru X?» — »Få Bertel och Mila gå med tant Ida och deras kamrater till Brunns-parken?» — »Jaså. Adjö!» — »Mamma sade: ja, gärna». — Så där går det på, tills alla bar-nen fått tillåtelse att följa med.

»Nu får ni klä på er, men stilla och or-dentligt!» — Tant Ida får nya förtroenden: »Tant, titta! Den här paletån har pappas skräddare sytt, därför är den så svår att knäppa». — »Tant sku' vara snäll och ta mina vantar, jag har ingen ficka». — »Tant jag har bara min gamla hatt; duger den?»

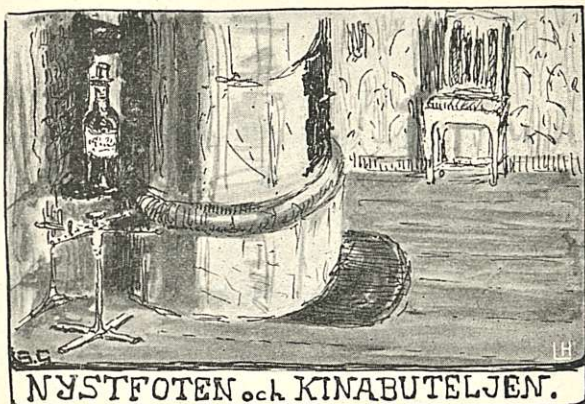
»Se, så, äro ni nu färdiga?» frågar tant

Ida. »De minsta först, men kom ihåg, att ingen får springa på gatan!»

Barnen äro så glada och gå raskt och hurtigt den långa gatan framåt; men så snart de kommit in i parken, gå de ej mer. Tant springer själf förut med lilla Amy, och alla de andra följa skrattande och jublande efter. Hvem hinner först till den stora planen? Gossarne naturligtvis, men så hafva de också långa ben och inga kjolar. Då hela skaran hunnit fram, ser den ut som en svärm brokiga fjärilar, som i muntert virrvarr fladdra om hvarandra. Nu kastas hattar och kappor i gräset och leken begynner. »Där kommer kissekatten». — »Små myggor dansa i solens sken» och andra visor ljuda högt och klart genom parken. Den ena muntra leken aflöser den andra. Sist följer kapplöpning med pepparkakor som belöning. Glädjen är stor, en och annan ofarlig kullerbytta ökar blott fröjden.

Men när man har roligt, går tiden fort. Hvilken skada, att klockan redan är ett! »Nu måste vi gå hem», förklarar tant, samlar sina lam och räknar dem. Jo, de äro

alla där, ingen saknas. Visst är det ledsamt att afbryta den trefliga leken, men ingen knotar. De små följa gärna och villigt »vår egen tant», när hon så önskar och bestämmer. Väl sker återfärden ej med samma lust och fröjd som ditfärden, då leken vinkade; men det går i alla fall och äfven de mest trötta trampa duktigt på. Vid skoltrappan säga de tant Ida farväl och skynda hem med purprade kinder och hjärtat uppfyllt af sommarfröjd. Äfven tant Ida går med lätta steg och gladt sinne till sitt hem. Men mången, som i Brunnsparken sett den glada skaran, småler med välbehag vid tanken på tant Ida och småttin-garna.

Nystfoten stod bakom kakelugnen. Där hade den en lång tid haft sin plats och där skulle den få stå länge ännu. Dess ägarinna var nämligen sjuk och orkade inte nysta garn. Enformigt och tråkigt hade den och rakt ingenting att göra. Därför var det ej underligt att den blef på dåligt humör och knarrade och pep, då tjänarinnan någon gång lät den snurra omkring. Det är ej så lätt att låta bli att gnälla, när man är missnöjd med allt och alla och dag

och natt får stå sysslolös bakom en kakelugn. Man kan därför föreställa sig, huru glad nystfoten blef, då den en vacker dag fick sällskap. Och så hyggligt sällskap sen! Det var nämligen en flaska kinavin. Den hade en lång kork i halsmynningen och en annan i halsgropen. Dessutom hade den på magen en grann bindel, på hvilken stod: OTTO HJELT Escande et Comp.

Nystfoten makade artigt åt sig och frågade intresserad: »Hvarifrån kommer herrn?» Den tog naturligtvis för afgjordt att alla laskor voro herrar.

»Direkt från Kina» svarade buteljen skorrande. Om det var för att han ljög eller för att korken satt i halsen är svårt att säga. —

»O» sade nystfoten, »så långt ifrån! Ni är alltså utländing?»

»Ja visst, jag är kines!» svarade buteljen.

Nu ljög han igen. Han var ju gjord på Notsjö glasbruk, vinet var köpt hos markis de Prado och kinabarken från drogeri-

handeln. Då läkemedlet skulle tillredas åt den sjuka, togs den toma flaskan ned från skafferihyllan, där den stått huru länge som helst, och tvättades ren. Bindeln, som han fick den tiden han stod på hyllan i Hjelts vinhandel, fick han behålla. Kinabarken hälldes i flaskan och vinet på. Så skakades han väl om och ställdes bakom kakelugnen ty där var lagom varmt. Den sjuka fröken skulle dricka vinet för att stärka sig.

»Har herrn kommit sjövägen?», frågade nystfoten.

Buteljen funderade. Han var ej stark i geografin och visste inte hvilka vägar man färdades mellan Kina och Finland. »Jag tror nästan», sade han, »men jag kan inte säkert påminna mig det. I alla fall var det en mycket intressant resa!»

»Ack, berätta något därom, det vore så roligt att höra» bad nystfoten.

Nu kom buteljen illa fast. Hvad skulle han hitta på? »Det är så länge sen», började han, »och jag har upplefvat så mycket sen dess men — om ni önskar så — — —

»Förlåt att jag frågar» afbröt nytsfoten, »är ni af kinesiskt glas?» —

»Det är klart» svarade buteljen, »och därför är jag så fin och genomskinlig och ändå så stark att jag aldrig spricker. Men hvem är min nådiga? Får jag säga fru eller fröken?», tillade han glad att få byta om samtalsämne.

»Fröken, om jag får be, fast jag skulle nog kunna vara fru, om jag inte hade varit så nogräknad. Det var en gång en brandstake som en tid var inackorderad här; han friade oupphörligt till mig, men jag tyckte inte om honom, han var så het af sig och så rak och stel och styf och inte riktigt fin heller. En vinter var jag förlofvad med en spatserkäpp. Han kom alla dagar till mig med doktorn, som besökte min sjuka fröken. Men han var trolös och öfvergaf mig, så snart doktorn upphörde med sina visiter. Sedan dess har jag inte skänkt bort mitt hjärta, ty om det inte heller är mycket värddt, så är det i alla fall det bästa jag äger och bör ej kastas bort åt en ovärdig».

»Ni har alldeles rätt min nådiga,» sade buteljen artigt. »Men känner ni det inte tungt att vara så här ensam?»

Nystfoten suckade. »Stundom nog, men då försjunker jag i mina ungdomsminnen.»

»O, har ni ungdomsminnen», frågade buteljen intresserad. »Det har inte jag!»

»Visst har jag det!» svarade nystfoten. »Ni skall veta att jag upplefvat mycket i min gröna ungdom.»

»Berätta något därom så är ni snäll!» sade buteljen och höjde litet på korken.

»Jag har inte alltid varit sådan jag nu är,» började nystfoten. »Det var en tid, då jag som ung björk stod i den gröna skogen. Mina långa, smidiga grenar hängde ända ned till marken, och min krona var lummig och tät. Småfåglarna hoppade i min gröna topp och kvittrade sorglöst om vår, sol och glädje. Men myrorna, som flitigt och ihärdigt byggde på stacken vid min fot, talade i stället om arbete och möda. Jag var lycklig den tiden. Jag tyckte som fåglarna att vår och sol var det härligaste

på jorden och att det utan dem fanns hvarken fröjd eller lycka. Men sedan jag blef nystfot och lärde mig att arbeta, vet jag att myrorna hade rätt. Arbete och verksamhet är det, som skänker oss den största tillfredsställelsen. Mina dagar förflyta nu enformigt och tråkigt, men det är bara för att jag saknar sysselsättning. Alltsen min ägarinna lades på sjukbädden, står jag obegagnad, och om jag inte snart får röra på mig, så blir jag alldeles styf och orörlig.»

Nystfoten pustade, den var inte van att tala så länge med ens. Buteljen teg också. Tänkte äfven han på sol och vår? Nej, nej! Han tänkte bara på huru han skulle reda sig med berättelsen om Kina. Så går det; börjar man en gång att narras, så får man allt svårare och svårare att reda sig.

Snart började nystfoten åter fråga ut honom om det underbara Kina och de långa resorna. Buteljen svettades och vändades, så att det steg inma på honom. Kachelugnen var het och nystfoten hade en obegriplig förmåga att pina den föregifna kinesen. Denne hade redan smort ihop

en lång historia om huru han spelat en viktig roll vid kejsarens taffel, men när nystfosten ville ha reda på anrättningarna, kom han alldeles till korta och kände sig förtviflad. Vinet började jäsa och sjuda inom honom, och då korken inte gaf efter, gick det illa med honom, som det går med alla som skryta och ljuga. — Han sprack, den stackarn, och det dyrbara innehållet rann ut öfver golvet.

Fröken, som hörde smällen, sade: »det var en usel flaska, den tål inte ens vanlig kakelugnsvärmel!»

»Var ni då inte af kinesiskt glas?» frågade nystfoten deltagande.

»Nej!», flämtade flaskan och gaf upp andan. Han ville ändå inte dö med en lögn på läpparna.

Ur moster Ullas barndom.

»Hvad skall jag göra», suckade lilla Nelly
»det är så ledsamt, när mamma inte är
hemma?»

»Kom hit, min flicka», sade moster Ulla, som liten och rund satt i gungstolen och stickade på en barnkolt. »Ser du, här vid mitt fönster är det så trefligt att arbeta. Tag ditt arbete och sitt ned här, så skall jag berätta för dig, hur det var, när jag var så stor som du.»

»Tyckte du om att sy?» frågade lilla Nelly, och var din mamma lika sträng med dig som min är med mig?»

»Det var hon visst, men vänta nu skall du få höra.»

Nelly tog sitt arbete, och i det hon satte sig vid fönstret midt emot den gamla, sade hon: »Se så, snälla moster Ulla, berätta nu riktigt från början. Du sade en gång att det var ett rysligt oväder, när du hittades och att du skrek alldeles förfärligt?»

»Ja, så var det, men gå nu bara på och sy, så skall jag berätta.»

»Jag är född om våren, i maj månad, den tid, då det börjar bli grönt och flyttfåglarna återkomma. Men det året lät våren vänta på sig. Det var kallt och regnigt, småfåglarna fröso och ångrade nästan

att de kommit hit så tidigt. En dag var det dock värre än någonsin. Det stormade så att hafvet var ett enda skum och regnet piskade mot fönsterutorna. Mot natten blef det än värre; då hörde man träd störta, skorstenar ramla och portar och plank stjälpas.

Midt under detta buller och brak kom jag till världen. Att jag var välkommen till mina unga föräldrar, behöfver jag knappt säga. Min pappa var lycklig öfver sitt lilla barn och öfver sin nya värdighet som far. Själf var jag alls inte nöjd med min tillvaro; jag skrek dag och natt i flere veckors tid och gaf min stackars mamma ingen ro».

»Farmor, som bar mig till dopet, berättade att jag t. o. m. under den heliga akten hade uppfört mig så oskickligt, att hon riktigt skämdes för sitt första barnbarn. Hon kallade mig stormfågel och påstod att hon var rätt bekymrad för min framtid. Emellertid fick jag farmors namn Ulla Sofia och det smickrade gumman, så att hon förlät mig mitt opassande beteende och ursäktade mig med att jag naturligt-

vis var född sångerska. Men däraf vardt intet! Lilla Ulla blef aldrig sångerska, utan till en början endast skrikhals och rustibus.»

»Jag var ett litet exemplar af människobarn, men frisk och kry samt alltid glad och munter. Då jag var två år, kom min bror Hugo till världen och året därpå syster Anna. Jag var då i den värsta åldern, liflig och med stor lust för dumma upptåg, så man aldrig vågade lämna mig ensam i ett rum. Att stjälpå spottlådor och blomkrukor, att draga ned borddukar och vända upp och ned på alla karaffiner och buteljer var min största fröjd. Äfven tyckte jag om att gräfva med händerna i askan, att hålla vatten i galoscherna och att klippa af fransarna på dukar och mattor.»

»Moster var ju riktigt stygg!» invände Nelly.

»Nej inte stygg, men jag var den värsta ostyring, man kan tänka sig.»

»En dag, jag var då fyra år, väntade föräldrarna främmande. Hugo och jag hade fått söndagskläderna på och förmanades

att komma nätt in och hälsa. Medan vi väntade, lekte vi till en början helt snällt i barnkammaren, men plötsligt var det slut med sämjan. Jag ville ha Hugos lilla stol, och då han inte ville afstå den, blef jag ond. »Hugo», sade jag med befallande röst, »knäpp genast upp dina byxor och lägg dig på mage där på stolen!» Han lydde, icke anande något ondt. Jag klef upp på en stol och tog flinkt ned det stora riset, som uteslutande för min räkning fanns bakom kakelugnen. Och så begynte jag slå min lilla bror utan en skynt af förbarmande. Han skrek, men ju mer han skrek, dess värre basade jag.»

»Fy, moster Ulla, det var fult gjordt!» förebrådde Nelly.

»Det var det, mitt barn, riktigt fult; men straffet följde också, må du tro. Då mamma kom in med en tallrik välling åt lilla syster och fick se hvad jag hade för mig, blef hon så bestört, att hon fällde tallriken i golvet. Att rycka riset ur min hand och upplyfta den gråtande gossen var ett ögonblicks verk. Men aldrig glöm-

mer jag efterspelet, då pappa kom hem. Nu var det min tur att lägga mig på stolen, och nu var det pappas vana hand som förde riset. O, hvad det sved och hvad jag ångrade mitt tilltag.»

»Bad du inte din bror om förlåtelse?»

»Visst gjorde jag det, och snart glömde både Hugo och jag hela historien och voro åter de bästa vänner i världen.»

»Kort därpå skulle jag få nya kängor. Skomakaren hade tagit mått och lofvade hämta dem om onsdagen. Onsdagen kom, men inte kängorna. När jag på torsdagsmorgonen vaknade, och kängorna ännu inte voro komna, beslöt jag att själf gå efter dem. Sköterskan var inte inne och det passade bra. I strumpfötterna och endast iklädd en liten underkjol, smög jag genom den öppna barnkammardörren, kom osedd genom köket ut på gården och därifrån på gatan. Jag visste hvar skomakaren bodde och trafvade modigt i väg. Det var i april månad, solen sken varmt, men blåsten, som kom från hafvet, var isande kall och marken fuktig och kylig.

Mäster Sylberg blef helt häpen att se mig i denna lätta kostym och bad mig sitta ned vid spiseln och värma mig, ty jag var alldeles blåfrusen. Kängorna voro inte färdiga ännu, men skulle bli det snart. Jag beslöt att vänta och satte mig på pallen vid spiseln.

Om en stund kom madam Sylberg in med kaffe åt sin man. Hon gaf äfven mig en kopp svart kaffe och en stor smörgås. Det smakade präktigt, och nu då jag var mätt, hade jag ingen brådska hem.»

»Men var du då inte rädd för bannor?» frågade Nelly.

»Nej, min mamma var så god och mild; hon kunde inte banna strängt och dessutom tänkte jag inte så långt. Jag roade mig med skomakarns lilla Lena, som var sjuk och måste ligga till sängs.

Ändtligen voro kängorna färdiga. Jag mottog dem ur mästarns egna händer och sprang sen hem genom halfva stan med en känga i hvardera handen. Det var middagstid och jag mötte mycket folk, som alla sågo förvånade på mig.»

»När jag kom hem, var det stor uppståndelse. Mamma stackare låg i nervös hufvudverk, pappa gick af och an i salen och såg bister ut och Lina, vår sköterska, satt och grät vid lilla Annas vagga. »Här är Ullas nya kängor!» ropade jag gladt och svängde dem i luften.

»Hvar har du varit, Ulla?» frågade pappa bestört, men mamma rusade upp från soffan och slöt mig i sina armar och brast i gråt. Jag grät med, då jag såg henne gråta, och när jag hörde huru bedröfvade mina föräldrar varit för min skull, kände jag mig helt ångerköpt. Man hade sökt mig öfverallt t. o. m. i brunnen och hos grannarna. Då jag ej fanns någonstades, trodde man att kringvandrande zigenare, som nyligen anländt till den lilla staden, hade smugit sig in och stulit mig, och pappa ämnade redan resa ut till landet för att söka rätt på dem. Just då mina föräldrar voro som mest bedröfvade, kom jag hem och gjorde slut på deras oro.»

»Fick du inte straff den gången, moster Ulla?»

»Nej inte af föräldrarna, men af Gud. Han sände mig en allvarsam sjukdom, som hade följder för hela min framtid. Skomakarns lilla flicka hade skarlakansfeber; jag hade ådragit mig smittan och insjuknade efter ett par dagar. Sjukdomen kvarlämnade en svår öronsjukdom, som för alltid skadade min hörsel.

»Stackars, lilla moster Ulla», sade Nelly beklagande, »blef du nu snällare?»

»Inte ännu. Jag förstod inte då ännu, huru hårdt jag blifvit straffad, och var då jag blef frisk lika öfverdådig och odygdig som förr.

Till sommarn flyttade vi ut till en villa i skärgården. Vi hade lof att leka på gården, men voro strängt förbjudna att gå ned på bryggan. En dag sågo vi en stor båt närma sig vår brygga. Jag kände bland gästerna igen min vän Axel M., och glömande allt rusade jag med öppna armar emot honom. Men till båtbyggnan ledde en brant backe, och då jag kom springande med full fart, kunde jag omöjligt hejda mig, utan störtade hufvudstupa i sjön. Pappa

skyndade ned för att kasta sig efter, men en af roddarne hade redan fiskat upp mig. Naturligtvis var jag upprörd och skrämnd, och medan pappa bar hem mig, tänkte jag på risbastun, som antagligen skulle följa på badet. Den uteblef inte heller, och det är ganska troligt att det var den som dref förkylningen ur kroppen, fastän den inte lyckades utdrifva odygden. På hela dagen slapp jag inte ut att leka, utan fick ligga i sängen och dricka fläderte.

Axel satt en stund vid min säng, men snart sprang äfven han bort och lämnade mig ensam. Jag hade förskräckligt ledsamt och grät mig slutligen till sömns.

Efter denna ledsamhet tog jag mig en liten tid till vara, men länge räckte det inte, jag gjorde många dumheter och fick ofta bannor. En gång kastade jag mammas strumpstickning i tvättkannan. En annan gång gömde jag mjölkkammarnyckeln för att slippa få filbunke till middagen och en dag roade jag mig med att fälla oskalade potäter i soppkitteln. Det värsta hände likväl en afton, medan föräldrarna voro

borta. Jag företog mig nemligen att rifva ut bilderna ur Drummelpetter och klistra upp dem på väggen i förmaket. För detta ändamål hade jag begagnat mammas gum-miburk. Hvem målar pappas häpnad och ledsnad, då han andra morgonen kom in och såg förstörelsen. Väggen var nedsmord boken i trasor, och limburken, som hade stjälpit, hade med sitt innehåll fördärfvat den fina, broderade bordduken. Nu blef pappa allvarsamt ond och stängde in mig för hela dagen i ett tomt klädkontor.»

»Men moster, narrades du aldrig?» frågade Nelly.

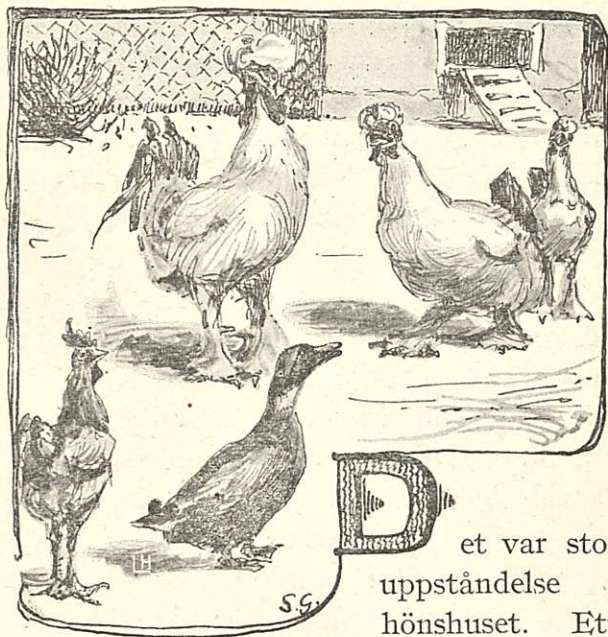
»Nej, mitt barn, aldrig! Jag var väl yr och vild, men aldrig osann!»

»Hur blef du då till slut snäll och förständig?» undrade Nelly.

»Gud har många utvägar att tukta sina barn. Då jag var åtta år gammal, bröt elden ut i vårt hem. Det var om natten och midt under kallaste vintertid. Jag minns så väl huru vi barn, insvepta i filter, fördes bort till grannarna. Den natten förkylde sig min älskade moder och grund-

lade den sjukdom, som inom några veckor förde henne till grafven. Då hon tog afsked af oss barn, sade hon till mig: »Min lilla Ulla måste bli snäll och lydig, annars skall ingen hålla af dig». O, hur jag grät, när de förde bort min mamma, och likväl förstod jag inte då ännu huru stor min förlust var. Efter mammas död, fingo vi en tant i huset. Hon höll oss strängt och gaf mig aldrig tillfälle att göra odygder. Och jag hade inte heller lust därtill — min glädtighet var sin kos. Tanken att jag så ofta oroat och gjort min mamma ledsen plågade mig obeskrifligt och ofta grät jag öfver att jag inte mer var i tillfälle att godtgöra mina förseelser. Men så går det ofta med oss människor; vi inse våra fel och misstag för sent.»

Det förnäma hönsparet.

Det var stor uppståndelse i hönsuset. Ett af de förnämsta unghönsen, en äkta Kochinkina, hade förklarar att hon ämnade gifta sig med en ung tupp af finsk ras. Kan man tänka sig, så oerhördt! En riktigt simpel finntupp! Mamma och pappa Koc-

hinkina voro mycket upprörda. De hade uppfostrat sina barn med den största noggrannhet och omsorg och ville alls icke finna sig i att få rasen uppblandad. Nej, hellre ville de se alla sina döttrar slaktade och uppättna som gamla mamseller, än gifta med män ur folket. »Vi äro rasdjur», sade de, »vi måste taga hänsyn till våra släktförhållanden! Vi kunna inte tillåta att vår dotter förenar sig med en man af lägre härkomst.»

Så talade fru mamma och पोste på sig, så att mameluckerna, det tydligaste tecknet på hennes härkomst, fladdrade.

»Men han har också en fin härkomst», sade talmannen, en gammal ankbonde, som redan många gånger hade fört bytupparnes talan. »Han har nog en fin härkomst, fastän han aldrig berömt sig af den.»

»Hvilken då, om jag tors fråga? Pörtet eller badstun?»

»Ingendera, min nådiga fru höna,» svarade ankbonden stolt. »Innan patron Rask blef ägare af detta gods, tillhörde det baron Silfverstjärt. Ni vet naturligtvis ingenting

om den tiden, ty ni kom först helt nyss till gården, men jag är barnfödd här och har reda på allt. Innan baronen reste till Amerika emedan Europa blef honom för trångt, skänkte han i en stund af ädelmod åt sin gamla trotjänarinna, Slabbermina, fyra hönor och en tupp, sista återstoden af en försvunnen hönsgårdsglans. »Tag dem och håll dem väl», sade han, »de äro goda värphöns och skola nog göra sin plikt». Friaren här är en ättling i rakt nedstigande led af denna friherrliga gåfva. Det är väl sant att han inte äger anor som ni, och inte heller ett lysande namn, men han är en i allo hederlig ung tupp och har alla förutsättningar för att en dag bli en heder för hela hönsgården.»

Talmannen tystnade för att se, hvilken verkan hans ord skulle göra på de högfärdiga föräldrarna. Den unga tuppen höjde stolt sitt kampryddade hufvud i medvetandet af sina ärliga afsikter, och hönsbruden, som med hjärtat i halsgropen åhört frieriet, lade hufvudet på sned och såg beundrande upp till honom. Men mamma och pappa

Kochinkina läto ej narra sig. De voro aristokrater och nöjde sig ej med namn utan rang och blod. »På bloden beror det», sade de. »Ni har visserligen fått litet glans af baron Silfverstjärts sjuuspetsiga krona, men ni har det inte i blodet. Vi kunna inte antaga ert anbud, det är omöjligt. Hvad skulle våra släktingar, Brahmaputrahönsen säga? Nej, det går aldrig an.»

Och härmed gåfvo de friaren korgen och körde ut honom från hönshuset. Talman-
nen blef rasande och den hederliga, unga tuppen kände sig djupt sårad. Men den unga hönan, som hade förlofvat sig med honom, sörjde och grämde sig så att hon blef både mager och ruggig. De hårdhjärtade föräldrarna brydde sig dock inte därom, de gingo pösande omkring och sågo högförnåma ut.

Emellertid gick tiden. Unghönsen blefvo fullvuxna, och t. o. m. redan litet på äldre sidan, men inga friare hördes mera af. Då tyckte mamma och pappa Kochinkina småningom att det var tråkigt att spela förnåma och började se sig om efter den

tidigare försmådde friaren. Men han hade redan firat bröllop med en älsklig, liten höna, som var undergifven och trogen, flitigt värpte ägg och skötte sina kycklingar.

Men en vacker dag hände det att patron Rask, som var en praktisk man och ville draga den största möjliga nytta af sina ägodelar, uttalade sitt missnöje öfver det utländska hönsskapet, som endast åt och drack, men inte gjorde någon nytta. »Jag har lust att göra mig af med dem och endast odla finska höns, som göra sin plikt och föra mindre bud. Kanske Slabbermina vill afstå åt mig en kulle.»

Sagdt och gjordt. Kochinkina paret med familj fick en dag med stor ceremoni lämna det komfortabla hönshuset, och bosätta sig i Slabberminas vedlider, och den unga finntuppen inflyttade dit i stället med barn och blomma och lät passa upp sig af hönspigan Malla.

Och där lefver han i denna dag lycklig och nöjd. Men skryta vågar han inte. Han glömmer aldrig huru det gick med dem, som skröto öfver sin härkomst och sin högförnäma släkt.

Karolina Flink och Moses.

Flink hette hon, och flink var hon! Flink i händer och fötter och flink i tungan. När hon hackade kött eller malade kaffe, så genljöd det i hela våningen, och när hon pratade, hvilket hon nästan alltid gjorde, så

gick munnen som en kvarn, synnerligast om hon var ond, och det var hon ofta. Men så hade hon också förtreter af mångahanda slag, stackars Karolina Flink! Än försummade vedkarlen sig och hon fick själf bära upp de tunga bördorna; än var biffen

seg och vällingen vidbränd. Då vankades snubbor och det tål ingen köksa, som har den ringaste själfkänsla.

Det värsta af allt var dock att hon hade en vän, eller rättare en favorit, som vållade henne många förargelser och förtreter. Hon bar dem visserligen med jämnmod och osvikligt tålamod, men förlusterna voro stundom rätt kännbara.

Hennes vän hade fyra fötter och en svans, grå päls och långa mustascher samt bar det gammalhistoriska namnet Moses. Namnet passade honom förträffligt. Det betyder: upptagen ur vattnet, och huru otroligt det än låter, så var äfven denne Moses upptagen ur vattnet.

Då Karolina en söndags eftermiddag var ute på promenad med en annan vän, som också hade mustascher, såg hon vid Norra kajens kant några pojkar sysslade med något, som de hade i ett bylte. Deras uppförande föreföll henne misstänkligt och hon närmade sig försiktigt. I samma minut, som hon anlände till platsen, kastade pojkarna en stor grå katt i sjön. Karolina

blef häftigt upprörd; kvarnen surrade och gossarna fingo både på finska och svenska höra hvad de voro för elaka krabater, som borde tagas i luggen och doppas sju resor i Norra hamnens grumliga vatten.

Katten hade emellertid inte alls lust att dö. Den plumsade visserligen först ned i djupet, men dök snart upp igen och började arbeta med alla de fyra för att komma upp på det torra. Detta hade dock troligtvis aldrig lyckats, om inte Karolina Flink lagt sig ned på stenbron och räckt den drunknande en räddande hand.

Situationen var komisk icke minst sedan den drypande katten stod bredvid och ruskade på sig. Hvem kan undra öfver att pojkarna uppgåfvo ett muntert skratt. Men detta var för mycket för Karolina; hon blef ond. Med flammande kinder och gnistrande ögon kastade hon sig öfver den värsta skrikhalsen, fattade honom i luggen och drog honom med stark arm till kanten af kajen. Och hvem vet hur det gått med honom; han hade säkert hamnat i det våta,

om inte Karolinas följeslagare, den ståtliga gardisten, beskyddande trädt emellan.

Puttrande och grälände tog den ömhjärtade köksan stackars, våta Moses i sina armar, svepte honom i sin tjocka sjal och bar honom hem i det varma köket. Här repade han sig snart efter förskräckelsen, och då han trodde sig komma att trifvas bra i det nya hemmet, så beslöt han af goda skäl att inte mer återvända till det gamla. Och den, som var glad däröfver, var Karolina Flink. Hon hade ett djurvänligt sinne-lag, och för hemlösa, utsvultna kattor hade hon alltid hyst den varmaste sympati.

Nu randades en gyllene tid för Moses, men hans beskyddarinna fick däremot genom honom mången sur stund. Moses hade många stora kattförtjänster; han var snygg och stillsam, tvättade sig, då han väntade främmande, spann, då han låg i knäet och skrämde möss och råttor på flykten. Det var allt godt och väl! Men han hade också ett mycket stort fel; han var tjufsk! Fastän han fick så mycket god mat, som han blott kunde önska, snattade och stal

han allt, hvad han kom öfver. Jämt ertapades han på skafferihyllan eller köksbordet, och otaliga voro de förargelser som han ställde till. Karolina försökte allt för att lära Moses att bli ärlig och pålitlig, men det lyckades inte. Han blef snarare sämre än bättre, han stal inte bara för egen räkning, utan han släpade ett och hvarje ur huset åt sina vänner och bekanta. Huru ofta hände det inte, att kaffebräddan var uppäten och efterrätten försvunnen, då den skulle serveras! Och då fick Karolina stå med skammen inför herrskapet. Hon bannade och grät, ja t. o. m. smällde sin älskling på nosen och körde ut honom, men ingenting hjälpte. Slutligen förlorade hon tålmodet och beslöt hjältemodigt att dränka den tjufaktiga favoriten.

Det var en afton på senhösten; dagen hade varit rik på besvärligheter och mödor och Moses djärfvare än vanligt. Den utpinade Karolina var uppbragt och vidtog resolut de nödiga förberedelserna till det stora företaget. Hon lindade under tunga suckar Moses i ett stort sockertoppspapper

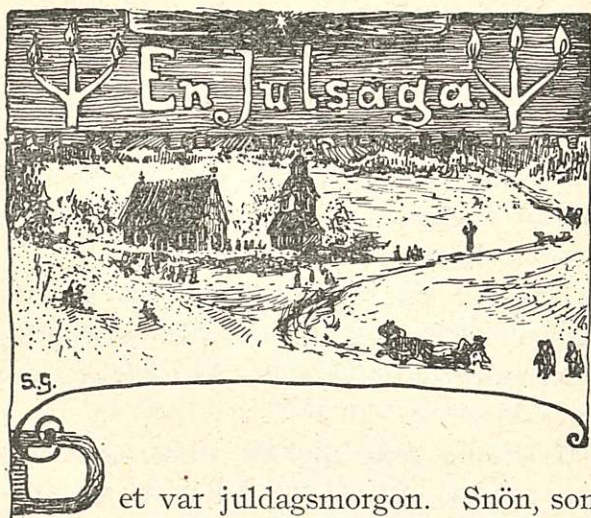
och knöt ett segelgarn om. Därefter begaf hon sig med det dyrbara paketet ned till stranden, och då hon just råkade befinna sig helt ensam där, tog hon kuraget på sig och kastade med bortvändt ansikte sin favorit långt ut i sjön. Därpå sprang hon högt gråtande hem igen, satte sig vid lampan och försökte sjunga ur psalmboken. Men det gick inte; tårarna skymde hennes blick och snyftningarna kväfde stämman. Hon lade bort boken och hängaf sig åt sin sorg. Då hörde hon plötsligt ett skrapande på dörren och ett välbekant jamande. Karolina bleknar. Hvad är detta? Hon lyssnar. Jamandet upprepas. Denna gång starkare och tydligare. Häpen och orolig öppnar hon dörren, och in smyger sig — Moses, lifslevvande och skäligen kry. »O!» säger Karolina öfverlycklig, »det var inte meningen att du skulle dö, kära, kära Moses, lef du bara lika länge som jag, men låt här efter bli att snatta!»

Men det kunde katten inte. Det är inte heller så lätt att lägga bort en ful och inrotad vana. Han förblef lika tjufsk och

oärlig som tillförne och gjorde Karolina förargelser och hennes värdinna stor skada.

»Detta måste taga slut», sade denna en dag. »Hör på, Pihl», vände hon sig till gardisten, »kan ni inte på lämpligt sätt expediera Moses ur världen, han är verkligen för odräglig!» Gardisten åtog sig saken, och gjorde den väl ifrån sig. Om han på krigarsed gaf Moses en kula, eller om han dränkte honom utanför Nylandskasern, talade han aldrig om, han sade blott skämtsamt till Karolina att Moses bedt helsa och tacka för sist och lofvat att inte mer komma igen och jama bakom hennes köksdörr. Och det gjorde han inte heller. —

Så slutade historien om Karolina Flink och Moses.

55.
Det var juldagsmorgon. Snön, som under natten fallit rikligt, höljde fält och vägar i sitt rena, hvita täcke. Nämndeman Pehrsson kom i stallet med sin dräng. »Hör på Antti», sade han, »i dag skall du rykta Brunte så väl, att den gamle kraken skiner och glänser som en sol, och gif honom sedan ett godt kok stryk, så att han blir duktigt uppskrämd och lätt på foten. Ser du, jag ämnar narra klockarfar att köpa honom!»

»Skall ske!» sade Antti. Men i det samma vände sig hästen om och kastade en sorgsen blick på nämndemannen.

»Låt bli att slå mig», sade han, »annars talar jag om på kyrkbacken, huru elak husbonde du är. Och när du sedan far hem i natt från julkalaset och som vanligt somnar i släden, så stjälp jag dig i den stora nedförbacken.»

Håren reste sig på Pehrssons hufvud och han blef alldeles blek. »Kära Brunte», stammade han förskräckt, »hur har du lärt dig tala?»

»Det har gått mycket underbart till», sade hästen. »I natt blef det med ens alldeles ljust i stallet, och jag såg lilla Annas vänliga ansikte framför mig, hon, som alltid var så god emot oss djur. Säg mig hvar är lilla Anna nu? Hvarför kommer hon inte mer och klappar mig och talar vänligt till mig, då jag är sorgsen öfver att du och den elaka Antti slagit mig?»

»Anna är nu en liten ängel i Guds himmel», sade nämndemannen och borttorkade en tår.

»Då vill jag springa in i himmelen till lilla Anna».

»Dit komma inga djur, Brunte stackare».

»Kommer då du dit?» frågade hästen,

»Jag hoppas det!» sade mannen tveksamt.

»Jaså», sade hästen, »då vill jag inte komma dit. Du har väl den stygga piskan med dig och skulle slå mig också där.»

Då blygdes den hårde mannen och slog ned sina ögon för djurets sorgsna blick. »Hvad sade lilla Anna till dig?» frågade han.

»Hon sade att hon inte glömt oss, sina gamla vänner. Att hon sörjde öfver människornas hårdhet emot oss och att hon bedt Gud ge oss förmåga att en dag under året kunna tala och delgifva människorna våra sorger och kval. Och nu är dagen inne, den välsignade juldagen, då alla djur på jorden kunna tala. En del prisa sin lycka, andra åter klaga och bedja om förskoning, såsom jag och många med mig.»

Nämndemannen blef rörd. Anna var hans enda dotter, som han hållit mycket af.

»Förlåt mig Brunte», sade han. »Här-

efter vill jag blifva god mot dig och alla andra djur. Men vill du inte vara snäll och föra mig till kyrkan i dag?»

»Gärna», sade den goda hästen.

»Tag då du, Antti, och rykta Brunte, men slå honom inte, ty då får du med mig att göra», sade Pehrsson och gick in i stugan. Där fann han sin hustru sitta blek och förskräckt på kistan.

»Hvad har hänt, Brita, du ser ju ut som om du mött ett elakt troll midt på juldagsmorgonen?»

»Det är mycket värre än så, kära far! Kan du tänka dig något så besynnerligt! När jag kom i fähuset och tog Tussan i hornen för att binda henne, ty hon är ju alltid så bråkig under mjölkningen, började hon väsnas och ilskna så, att jag var tvungen att ge henne en duktig spark. I detsamma hörde jag en grof röst bakom mig säga: »Hör på, mor Brita, låt bli att misshandla djuren, det är fult och dåligt gjordt», och när jag vände mig om, stod oxen Buffe där och såg bister ut. Och så började korna larma och alla djuren ropa: »Kära matmor,

var god mot oss!» Jag blef så skrämnd att jag kastade stäfvån ifrån mig och sprang in.»

»Gå tillbaka, mor, och tala vänligt med djuren, så får du se huru fromma och fogliga de äro. Vet du, det är vår kära, lilla Anna, som talar till oss genom djuren och ber oss vara goda emot dem.»

Ett par timmar senare stod den grönmalade släden framför trappan och nämndeman Pehrsson klef upp och satte sig bekvämt till rätta i densamma. »Se här, far», sade sonen, »skall du inte ha piskan?»

»Låt vara», sade fadren, »den behöfs inte». Nu kom också mor ut, iklädd sin bästa helgdagsståt, men förrän hon kröp under fällen, stack hon en bit bröd i munnen på Brunte. »Tack», sade hästen, »nu skall jag flinkt och säkert föra er till kyrkan». Och så bar det af.

Emellertid blef gamla farmor ensam hemma. Hon satt i sin länstol och försökte läsa. Men ögonen voro gamla och hon blef snart trött. »Bra ledsamt att på

juldagen sitta ensam och ha ingen att tala med», sade hon för sig själf.

»Tala med mig,» sade gårdshunden Toppi och ställde sig framför henne.

»Tala med mig,» sade katten, kröp fram från spiselvrån och strök sig mot farmors kjol.

»Ack, ni beskedliga djur,» sade den gamla, jag vill gärna tala med er, och mitt förmiddagskaffe skola ni också få dela.» Farmor blef alls inte skrämmd, då hon hörde hund och katt tala. Hon hade ofta sagt att djuren voro så kloka att det förundrade henne att de *inte* kunde tala. När kaffet var drucket, slickade Mirka sig om munnen och hoppade sedan upp i farmors säng. Men Toppi kom fram till den gamla och sade: »Vill du inte vara så snäll och torka mig om nosen?» Och gumman tog fram sin näsduk och putsade Toppis näsa. Kort därpå nuckade farmor, där hon satt i länstolen, och Toppi tog sig en liten lur vid hennes fötter. En stund var det alldeles tyst i stugan, men så vaknade katten, smög sig sakta ned från sängen och upp på bordet och började

läppja grädde ur gräddskålen. Hon trodde att ingen såg det. Men Toppi sof blott med ena ögat och såg allt. Han ämnade just rusa upp och hugga Mirka i nacken, då dörren öppnades och lilla Stina kom inspringande. Stina hade varit Annas lek-kamrat och var nu nämndemannens fosterdotter. Hon var glad som en lärka och ropade redan i dörren:

»O, farmor, du kan inte tro huru underbart det är i skogen i dag. Fåglarna kunna tala. Då jag sprang genom skogen med julbröd åt gamla Maja, hörde jag med ens en späd röst säga: »Kasta hit, kasta hit! Julebröd, en liten bit!» Och när jag såg mig om, satt där en liten domherre i en tall. »Titterititt åt oss också, vi äro hungriga båda två!» kvittrade två unga mesar i tal-len bredvid. Och så slog en massa små-fåglar sig ned på drifvorna omkring mig och pepo och skreko: »Vi frysa och svälta, vi stackars små, låt oss några brödsmlor få!» Inte kunde jag ju ge dem Majas jul-bröd, men till all lycka hade jag en färsk hålkaka i fickan. Den smulade jag sön-

der och strödde ut åt fåglarna och så skyndade jag till Maja. Men när jag kom tillbaka, voro alla smulor uppätta och fåglarna uppe i träden kvittrade ljudeligt: »Glad jul, glad jul, Stina lilla! Du gaf oss mat att hungern stilla. Kom till oss åter med korn och bröd i vintertid, då vi lida nöd. Så skola vårt tack till dig vi drilla, Gud signe dig, kära Stina lilla!» Så sjöngo fåglarna. Men jag kände mig så glad och lycklig som aldrig förr, försäkrade lilla Stina. Nu kom nämndemannen med sin hustru hem från kyrkan.

»Det är en underlig jul i år», sade Pehrsson. »Alla djur kunna ju tala, och så klokt och förståndigt sedan!»

»Det ha de alltid kunnat», sade farmor tvärsäkert, »fastän vi människor inte förstått dem!»

»Nu har här igen varit någon som snattat grädde», sade mor Brita förtretad. »Det må inte vara du Stina? Aj, aj. Kommer jag under fund med att du är oärlig, så kör jag dig utan misskund på porten!» Stina fick tårar i ögonen, men innan hon hann

svara, kom Toppi till värdinnan och sade: »Nej, matmor, Stina är en snäll och ärlig flicka, men den, som nu och många gånger förr snattat grädde, har krupit under sängen».

»Kom fram Mirka!» sade värdinnan strängt, »är det du, som snattat grädde?»

Mirka kom fram och strök sig ödmjukt mot matmoderns kjol. »Nog är det sant, matmor, att jag stulit och förtjänar att köras på porten, men låt mig dock först säga en sak. Hade du, kära matmor, alltid gifvit mig tillräckligt mat, så hade jag inte vant mig vid att stjäla. De andra husdjuren få vanligen ordentligt mat på bestämda tider, men katten får nöja sig med hvad den hittar. Var god mot oss alla, och du skall endast ha trogna tjänare omkring dig.»

»Hör», sade nämдемannen, »det är alldeles som hörde jag lilla Anna tala till oss genom djurets mun. Låt oss lyssna till den kära stämman och lägga hennes ord på hjärtat. Låt oss börja ett nytt lif efter hennes sinne och sträfva efter att vara goda och rättvisa mot alla, äfven mot djuren».

»Amen», sade mor Brita, farmor och lilla Stina. Och hund och katt böjde ödmjukt sina hufvuden, ehuru de ej förstodo det heliga ordet.

Han var inte en riktig kung med krona och spira, utan han kallades endast så, emedan han var en själfrådig och härsklysten herre, en rik och myndig godsägare. Hans ägor voro stora och vidsträckta och han förde ett hårdt regemente på sin gård, Östanby. Därför var han också mer fruk-

tad, än älskad af sitt folk. Han hade hvarken maka, barn eller vänner, och så hände det att han med all sin rikedom ofta kände sig rätt ensam. Den enda varelse, som han brydde sig om, var en stor, präktig hund. Bobbi var också sin herre tillgifven, följde honom troget öfverallt och låg ödmjuk vid hans fötter. Han var också den ende, som fick smaka på de öfverblifna läckerheterna från kungens bord, ty i sin elakhet unnade denne ingen människa något godt.

En gång hände det att kungen och hans gunstling promenerade tillsammans längs landsvägen. Plötsligt utbröt ett häftigt oväder, och kungen, som var rädd för åskan, gick in i den första lilla stuga, som låg i hans väg. Där satt en gammal gumma ensam och spann. Hon satt med ryggen åt dörren. Spinnrocken surrade och åskan dundrade. Ej underligt att den gamla ej hörde att dörren öppnades och inte märkte kungen, förrän han stod framför henne.

»Hvarför stiger du inte upp, gumma, då

din husbonde träder in?» röt kung Östan förgrymmad.

Skrämd rusade den gamla upp och stod darrande inför den stränga herrn. I det samma hoppade en stor grå katt, som tagit sig en lur i gummans knä, ned på golvet, och då han såg Bobbi, krökte han rygg och fräste ilsket. Denne morrade argt och så rusade han på katten. Men Drullan var inte att leka med. Han tog emot Bobbi med skarpa klor. Det uppstod en vild strid. Hunden bet, katten klöste; hunden skällde, katten jamade. Kungen tyckte det var roligt, skrattade högljudt och ropade: »buss kissan, Bobbi, buss, buss!» Men gumman grät och skrek, ty hon bäfvade för den kära Drullans lif. Tumultet varade en god stund — då, på en gång uppgaf Bobbi ett jämmerligt tjut och kröp kvidande till sin herres fötter. Denne böjde sig ned, undersökte det stackars djuret och fann att katten klöst och sargat det aldeles förfärligt. »Otäcka vildkatt,» skrek han ursinnigt, »hur vågar du klösa min trog-

naste tjänare, det skall du få betala med ditt lif.»

Själff bar han hem det lidande, svårt blödande djuret och lät genast hämta djurdoktorn. Men denne kunde ingenting göra. Drullan hade klöst ögonen ur Bobbi, och det bästa vore att genast döda hunden, ty han led förfärligt.

Nu blef kungen ursinnig af vrede och utgaf en befallning att alla kattor på hela hans gods skulle afdagatagas, ty han tålte ej att se några mer. Många sörjde öfver den stränga domen, men det var endast en enda, som vågade trotsa den hårda husbonden. Och det var Drullans matmor, den gamla gumman i den lilla stugan. Hon gömde sin älskling så väl, att kung Östans utskickade aldrig funno den, och så kom det sig att just Drullan, den mest hatade af alla, var den enda katt, som fick behålla lifvet vid den allmänna förstörelsen. Efter en tid upphörde förföljelsen, och den elaka kungen gnuggade sina händer, nöjd och belåten med den hämnd han tagit.

Men det var inte endast Östan, som var

nöjd med kattornas utrotande, det fanns äfven andra, som fröjdade sig däröfver, och det var råttorna och mössen.

O, hvad det var för en härlig tid för dem. De voro så sorglösa och dansade natt och dag på bord och bänkar. Människorna voro olyckliga, ty de glupska djuren gjorde dem stora skador, och de ökades inom kort i sådan grad att alla försök att utrota dem voro fruktlösa. Många klagade för kung Östan och bådo om tillåtelse att få hålla sig med katt, men han var obeveklig och blef ond blott man talte därom. Så förgick ett år.

Då kom en dag den gamla hushållerskan in till sin herre och klagade öfver att råttorna uppätit och bortsläpat all mat från skafferiet och källaren, och att hon hade ingenting att servera sin herre till frukost. »Jag vill inte tjäna längre i ett hus, där råttor och möss grassera och husera, utan ämnar flytta i morgon.» Kungen rynkade barskt ögonbrynen. I samma stund kommo förvaltaren och trädgårdsmästaren och med dem flere jordtorpare.

De berättade att all säd i vishuset var uppäten af råttorna och att rotsakerna och frukterna i trädgårdarna voro söndergnagade och förstörda.

»Hur är det möjligt», röt kungen vred, »hvarför drifver ni inte bort dem?»

»Det går inte för sig, kära herre, de äro så många och bli med hvar dag flere, det är som om alla råttor från hela landet flyttat till Östanby.»

»Hvad skola vi taga oss till med dem?» frågade kungen.

»Vi måste få kattor till Östanby, annars äta råttorna upp allt hvad Ni och vi äga och Er själf och oss med!» förklarade förvaltaren.

»Aldrig», sade kungen, »jag tål inga kattor!»

Medan han ännu talade, kom hönsgumman och efter henne tvätterskan. Gamla Malena grät och jämrade sig fasligt. Råttorna hade från hönshuset bortfört den utländska hönans alla små kycklingar och hade dessutom ätit upp en massa ägg. Tvätterskan var lika förtviflad.

»Herre, herre; det har händt en faslig

olycka. Under de tre dygn stora tvätten varit upphängd på vinden ha råttorna gnagat hål och förstört hvart enda plagg; det finns inte en hel skjorta nu i huset och af strumporna ser man inte så mycket som en tå.»

Nu blef kungen förgrymmad och sade att han själf ville öfvertyga sig om saken och därför ämnade gå ned i källare och upp på vinden. Han gick äfven samma afton med lykta i handen ned i källaren, men han vågade inte gå in, utan stannade förskräckt vid dörren. Flere hundra råttor sprungo af och an på golfvet och hyllorna. Några höllo på att släpa bort en stor skinka, andra sutto på kanten af smörtinan och åto sig mätta och andra åter smorde kråset med sylter ur stora burkar. Därvid skreko och pepo de och slogos om de bästa bitarna. Kungen gick skyndsamt därifrån och begaf sig till vinden. Där mötte honom samma syn, men där var det kläder, som råttorna gjorde kål på. Skyndsamt vände han om till sin våning, men hvad fick han se här? Genom dörren, som han själf läm-

nat öppen, hade både källar- och vindsrättorna smugit sig in i rummen och anställde stor bal i kungens eget sofgemak.

Han ryckte till sig en stor käpp och började som en ursinnig jaga och slå djuren. Men de voro flinkare än han; än voro de här, än där, än på bordet, än i sängen, och ju vildare han slog ikring sig, desto argare och djärfvare blefvo rättorna. Till slut hoppade en stor råtta upp och bet honom i fingret. Då flydde han förskräckt ur rummet, men rättorna förföljde honom. I sin nöd störtade han ut på gården och därifrån på landsvägen. Rättorna efter. De jagade honom framför sig, och den gamle mannen sprang och sprang, tills han var nära att stupa. Då såg han vid vägen en liten stuga. Dörren till densamma stod öppen, och på tröskeln låg en stor, grå katt och solade sig. Utan besinning rusade den olycklige kung Östan in i stugan och nedföll utmattad vid spiseln.

Men Drullan kastade sig ögonblickligen öfver rättorna och jagade dem på flykten.

Den gamla gumman, som satt ensam

och spann, kände genast igen den stränga herrn, som för ett år sedan dömt hennes enda vän till döden, men då hon nu såg honom så eländig, glömde hon sitt groll och pysslade vänligt om den olycklige. Hon gaf honom friskt vatten, hjälpte honom upp och frågade slutligen, hvad som händt honom.

Kungen förtäljde nu om alla sina olyckor, och huru de vilda råttorna hade drifvit honom bort från hans egen gård och egna rum.

»Ja, ja», sade gumman, »så går det, när man drifver sitt hat och sin förföljelse till sådan grad, som Ni. Hvarför lät ni döda alla kattor på Edra ägor?»

»Därför att jag var förbittrad och tyckte att de voro onödiga i världen.»

»Ingenting som Gud skapat är onödigt. Om än vi människor inte alltid förstå Hans afsikter, så är det dock säkert att allting i naturen har sin bestämmelse och sitt ändamål. Äfven katten är skapad till människans nytta. Ni inser väl själf, att om Ni haft en katt i huset, så hade inte råttorna gjort Er så stora skador och till slut drifvit Er själf ur Edra egna rum!»

Hon satt på gärdesgården. Bakom henne reste sig den höga tallbacken, och solen, som just gick upp bakom densamma, silade fram mellan trädstammarna och kastade långa, smala strimmor på sophögen, som var belägen ett litet stycke från gärdesgården. »Hvad det lyser rödt och grant på sophögen!» säger kråkan. »Hvad kan det vara? Ah, kräftskal! Och en sådan massa! Här kan man äta sig mätt i

flere dagar. Men tänk, om jag hellre skulle bjuda hela min stora släkt på frukostmiddag? Det vore fint!»

Hon ämnade just flyga åstad för att utfärda bjudningen, då en ung tjänarinna närmar sig sophögen. Hon bär något i förklädet; men hvad? Flinkt gräfvor hon en grop i sophögen, stjälpur innehållet ur förklädet i denna och täcker gropen med mull och sopor. »Se så», säger hon, »nu är det slut med dig, din otäcking, och med alla förargelser du ställt till.»

Kråkan sträcker på halsen för att upptäcka hvem det är, som jungfrun begravar, men hon kan inte se någonting. Det förtretar henne. Fundersam sitter hon kvar och stirrar på den obekantas graf. Men plötsligt får hon en idé! Hvarför skulle en kråka inte kunna få en idé, då t. o. m. en blind höna kan hitta ett korn?! —

»Det måste vara Prisse, den arga knähunden, som funnit sin graf i sophögen», säger hon för sig själf, »han, som alltid förföljt oss och stört våra angenäma måltider. Nu, om någonsin, är det anledning att hålla

bjudning. Finns det väl något angenämare i världen än att i godt sällskap äta upp en hatad och fruktad fiende.» Nöjd och belåten flyger hon till skogen för att inbjuda sina kära släktingar, kråkor, skator och korpar.

Efter en stund vimlade det af kråkfåglar på sophögen, alla inbjudna på kräftkalas. Meningen var att efteråt gemensamt gräfva upp Prisse och äta upp honom med hull och hår. Deras hjärtan hoppade af fröjd vid tanken därpå och de gjorde muntra piruetter och kråkspark i glädjen. Så snart kräftskalet voro förtärda, vidtog det viktiga arbetet. Här krafades med näbbar och klor, kråkpratet var högljudt och stämningen mycket uppsluppen. Det dröjde inte många minuter, innan bytet drogs fram, men — o, ve! Det var inte Prisse, det var endast — ett litet, litet möss.

Först blefvo kråkorna snopna och flata, men sen blefvo de rasande. »Du har bedragit oss och hållit oss för narrar!» skrekode hest och ilsket. »Ned med dig, bedragerska, ned, ned!» Kråkan ville fly, men

det var för sent. Hennes kära släktingar hade redan huggit henne med näbbarne och släpat henne till gropen. »Ned med dig, storskryterska, ned i den förmenta Prisses graf; efter några dagar skola vi gräfva upp dig, och då få vi verkligen en fin, fin stek.»

Den stackars kråkan skrek och jämrade sig; hon bedyrade att hon inte med afsikt narrat dem, utan att hon själf blifvit narrad, men de hörde inte på henne, utan kastade henne utan misskund i gropen och krefsade jord och grus öfver henne. Snart var hon ända till halsen nedgräfd och kunde knappast andas. Det arma djuret pinades förfärligt och önskade i sitt hjärta att hon aldrig hade hållit släktbjudning.

Emellertid satt lilla Karl Gerhard på gungan i trädgården och sjöng: Mors lilla Olle i skogen gick. När han hörde det vilda lif, som kråkorna förde på sophögen, sprang han dit för att se hvad det var för spektakel, som de ställt till. Prisse följde naturligtvis med, och då han fick se kråksvärmen, rusade han högt skällande öfver dem. I ett nu flaxade alla upp och flögo förskräckta

till skogen. Huj, hvad det bar af för dem. Ögonblicket därpå stod Prisse ensam på sophögen och tittade förnumstigt på den flyende skaran.

Men Karl Gerhard hade genast upptäckt den till hälften begrafna fågeln. Han var en snäll gosse och hans lilla hjärta sved, då han såg huru djuret led. Varsamt petade han bort jorden och soporna omkring det och snart höll han den halfdöda fågeln i sina varma händer. »Stackars lilla kråka», sade han, »ha de stygga kamraterna gjort illa åt dig?» Kråkan kunde inte svara, så medtagen och illa tilltygad var hon, hon endast flämtade och darrade.

Karl Gerhard tog henne med sig in och under hans vänliga vård repade sjuklingen sig snart. Efter en tid kunde hon röra sig fritt omkring och begagna både vingar och fötter. Men till skogen vill hon inte mer; hon har det bra där hon är och tycker mer om Karl Gerhard och Prisse, än om sina anförvanter. »Släkten är värst!» brukar hon säga, och det är visst från henne det fula ordstäfvet härstammar. —

Det var en gång en kruka. Icke prälig och grann, men enkel och snygg som det anstår den, som hör till köket. Hon var glaserad inuti och refflad utanpå, hade två öron och handtag af en repstump. Hon hade en tid stått på Kaserntorget bland andra lerkärl, men det behöfde ingen veta, själf hade hon längesen glömt det. Nu gick hon alla dagar med köksan till mjölkbutiken. Det var otroligt, huru mycket

nytt hon där fick höra. Mjölksfrun kände alla människor i det stora huset och hade reda på hvad hvarje familj hade till middagen. Hon visste äfven hvilken fru, som var snäll, och hvilken, som var krånglig. Hon visste ännu mycket annat och allt anförtrodde hon åt köksan, som var hennes personliga vän och förtrogna. Under dessa pratstunder stod krukans på disken och hörde allt, ja t. o. m. sådant, som var afsedt endast för köksans öron. Och här lärde hon sig äfven att skvallra.

Så snart hon kom hem, hade hon ingen ro, förrän hon talat om allt hvad hon hört för grannfrun på skafferihyllan. Denna var en gammal, blommig soppskål, som på långt håll var släkt med krukans. Under sina välmaktsdagar, då hon jämt parade på herrskapsbordet, hade hon visserligen inte räknat denna släktskap, men nu var det en annan sak.

Nu var hon gammalmodig och stod som kasserad i en vrå på skafferihyllan. »Kusin Krukans» sällskap var henne nu rätt angenämt, och hon pratade gärna med henne.

Det var i alla fall ett lämpligare umgänge än såsskålen och mjölmuggen, som endast hade ett öra.

För soppskålen var det således som krukans hällde ur sig allt hvad hon hört nere hos mjölkfrun, och till hennes heder måste sägas att hon endast sällan skarfvade och nästan aldrig ljög. Ty så krukans var, hade hon godt minne och två öron att höra med.

Det var rätt trefligt i skafferiet den tiden, men en vacker dag blef samlifvet stördt.

Äfven krukans blef kasserad. Inte för att hon var gammalmodig, nej — hon hade fått en spricka och var inte mera tät; därför kasserades hon. En kruka bör ovillkorligt vara tät och orubbligt pålitlig. Huru den arma krukans fått sprickan talade hon inte om, men hela skafferipersonalen var öfvertygad om att hon inte fått den af eget förvållande. Man misstänkte starkt att köksan haft sin hand med i spelet, eftersom hon utan knot köpte en ny kruka och i all tysthet ställde den gamla på öfversta

hyllan bland annat skräp. Den stackars förskjutna krukan klagade inte. Hon stod helt tyst i sin vrå och undrade blott i sitt sinne, om människorna voro lika nogräknade med sina egna fel och brister som med andras.

Så gick en tid. Då blef det en dag lif och rörelse i skafferiet. Alla kärlen togos ned från hyllorna och packades in. »Frun», hördes en välbekant röst, »hvert skola vi göra af med skräpet från öfversta hyllan? Inte ta vi väl det med till nya kvarteret?» »Det skall myrorna ha» svarade frun. Krukan darrade. Hon var ingen hjälte och visste inte, den stackarn, att det fanns en förening som kallades så. Hon trodde att hon skulle till skogen.

Emellertid fördes hon verkligen jämte mycket annat till de s. k. myrorna och där lefde hon riktigt upp på nytt. Det hette visserligen först att hon inte dugde till något, men sedan man kom under fund med att båda öronen voro i behåll och att hon endast hade en osynlig spricka, beslöt en

praktisk fru att använda henne för den tillärnade basaren.

Krukan blef nu tvättad och skurad samt målad med hvit ripolinfärg. Hon fick guldränder och ornament. Åh, hvad hon var fin! Handtaget togs bort, men öronen, det enda mänskliga hon hade, fick hon behålla, och äfven de blefvo förgyllda. Alla människor förvånades öfver hennes förändrade utseende och uttalade högt sin beundran öfver hennes prydlighet. Krukan hörde på med sina förgyllda öron, och emedan hon var en enfaldig kruka, så förstod hon inte, att berömmet gällde mästaren och inte verket. Hon yfdes öfver sin fägring och var stolt öfver sina förgyllningar.

Frun, som förskönat henne, ställde henne nu på utställningsbordet och kallade henne: »urna». Se så, tänkte krukan, nu har jag blifvit adlad, allt för mina guldörns skull! Vacker och förnäm! Hvad behöfver man mer för att vara lycklig här i världen?

Ingenting, om man är kruka, men mycket, om man är en tänkande människa.

Krukan eller »urnan» stod emellertid stoit och lycklig på utställningsbordet och väntade att en köpare skulle infinna sig, som skulle föra henne till ännu större ära och glans. »Det blir visst en generalska eller senatorska som köper mig», tänkte hon. Och så skedde äfven. —

En ung, nyssblifven senatorska köpte henne för den goda sakens skull, och urnan fick fara hem i vagn. »Nu börjar min egentliga upphöjelse», tänkte hon.

När senatorskan kom hem, kallade hon in sin köksa. »Se här, Josefina», sade hon, »en liten bröllopsgåfva att pryda ditt nya hem med!»

»Tack, goda senatorskan!» sade Josefina djupt nigande, »den är alldeles för vacker för mig!» »Det tycker jag med», sade urnan för sig själf, men ingen hörde det.

Köksan förde henne nu till köket, där fästmannen just råkade vara.

»Ser du, Janne, hvad jag fått för en finhet!»

»Det var näcken! Hvad duger den till? Det är ju en kruka!»

»Urna, jag ber, *von* Urna, jag är ju af ung adel», röt krukans. Men åter hörde ingen henne.

»Den duger till mycket», sade Josefina »t. o. m. till blomvas!» Och så tog hon den stora syrenbuketten från litermättet, placerade den i urnan och fyllde denna med vatten. »Se, hur präktig den tar sig ut! Här på byrån skall den få sin plats.»

Men, o ve! Krukans hade ju en spricka! Hvad hjälpte det henne att hon var förgylld och kallades »urna». Vattnet sippade igenom, fördärfvade Josefinas fina byråduk och dröp ned på det renskurade golvet.

Josefina blef ond. »Hvad är det för skräp», puttrade hon, »hela grannlåten duger till ingenting!»

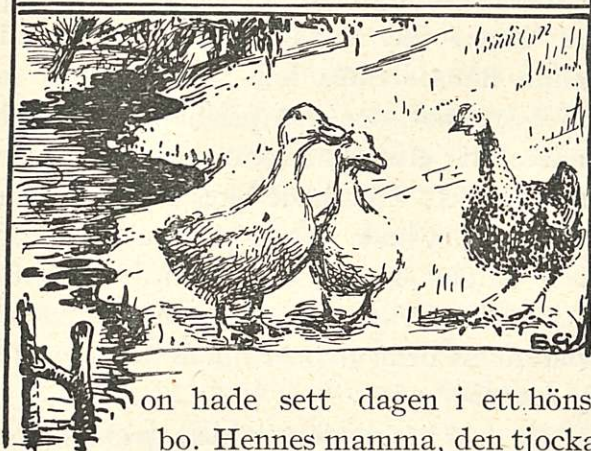
»Men den är vacker att se på», menade Janne.

»Ja, hvad är det värddt med det, inte kommer man långt här i världen med bara fägring! Det hade varit mig till mera fröjd, om senatorskan gifvit mig en vanlig stenkruka, i stället för den där granna urnan.»

Urnan rodnade ända upp till öronen och önskade alla sina förgyllningar dit pepparn växer.

»Ack», suckade hon, »om jag ändå vore kruka igen, utan vank och utan spricka! Hvad gagnar mig guldglittret, ripolinfärgen och det adliga namnet, då jag har spricka på botten!»

Den hvita ankan.

on hade sett dagen i ett hönsbo. Hennes mamma, den tjocka, feta ankan, som bredbent rultade fram mellan stenarna vid stranden, var nog flitig att värpa ägg, men vårda sina ungar och lära dem fina ankfasoner kunde hon inte. Därtill var hon för dum och för lat. Detta visste frun, som ägde gården med både höns och ankor, och därför tog hon några af den feta ankans stora, hvita ägg och lade dem i pärlhönans

bo. Och hönan vårdade sina fosterbarn lika ömt och samvetsgrant som sina egna ungar, matade dem flitigt och höll innerligt af dem alla. Men mest älskade hon dock en liten anka, hvit och rund som en snötopp, gaf henne de bästa bitarna och kallade henne Bålla. Bålla höll äfven mycket af sin fostermor, den grå pärlhönan, och frågade aldrig efter sina föräldrar, som hon ju inte kände. Hon hade blott hört af gårdstuppen, som hade reda på allt, att de aldrig hade vårdat sig om sina ungar, att de ofta låtit dem frysa och svälta och vanligen sparkat ut dem ur boet innan de voro fullfjädrade.

En dag hände det att den tjocka ankan fick se Bålla och kände igen henne. Det förtröt henne att denna var vackrare än hennes andra ungar och att hon hade finare seder, än de. Hon sparkade till henne och sade: »Hvita anka, du är min unge, det ser jag nogsamt, och det är fult af dig att du inte bryr dig om mig; mor är ändå mor.» »Kära», sade Bålla, »du är så främmande för mig, du har aldrig vårdat dig om mig,

jag håller nu mer af min fostermor, pärlhönan, som gifvit mig mat och varmt mig under sina vingar.»

»Nå, nå», sade ankmor, »det är nog bra att vi sluppit föda och uppfostra dig, men nu är du stor, nu kan du godt göra nytta för dig och hjälpa till att föda oss. Vi äro gamla och jag börjar småningom bli så tjock att jag inte orkar röra mig längre.»

Men Bålla ville inte öfverge sin trogna vårdarinna, utan höll sig fortfarande till henne. Och när en dag en ung ankbonde från granngården ville hemföra henne som sin ankhustru, sade Bålla till pärlhönan: »Kära Pärå, jag vill inte resa med den unge ankbonden till hans hem, om inte du följer med. Du har vårdat min barndom och skyddat min ungdom! Hvem vet hur det hade gått med mig, om du inte tagit vård om mig. Nu är du gammal och trött; du ser inte mer att plocka de små kornen från marken, och jag märker att ditt ena ben börjar bli styft. Låt mig nu sörja för dig!» Och ankbonden, som i hela ankgården var känd för sina nobla tänkesätt, till-

lade vänligt: »Ja, mor pärlhöna, kom till oss! Du har gjort min hvita ankhustru till hvad hon är, låt oss nu sörja för dig som för en mor!»

Pärlhönan funderade länge och tvekade mycket. Men hon höll så innerligt af Bålla och hade svårt att skiljas från henne. Hon beslöt därför att lämna det gamla, kära hönshuset och resa med de unga till deras nya hem.

Men då hon skulle säga farväl till sina släktingar, begynte hela hönsgården kackla och ropa: »Var inte dum, pärlhöna, lämna inte ditt hem för Bållas skull, hon kommer att löna dig med otack. Äpplet faller inte långt från trädet, och du vet ju, att ankblod är simpel blod!»

Men pärlhönan lyssnade inte till de andras varningar, därigenom visade hon bäst hvilken stor höna hon var, utan sade blott: »Min hvita anka är olik alla andra ankor i världen, hon skall aldrig förgäta att jag plockat dunet af mitt eget bröst för att hon skulle ligga mjukt och godt!»

Så reste hon då med det unga ankparet

och hade det en tid godt och bra hos dem. Och då det kom så långt att Bålla skulle ligga på ägg, sade ankbonden till pärlhönan: »Nu mor får du mycket att göra, nu skall du hjälpa oss att vårda och uppfostra våra små!» Den gamla blef mycket glad, det skulle hon göra så gärna, och genast afplockade hon sina sista fjädrar till kuddar åt de små.

Men fröjden varade inte länge. En dag kom den tjocka, feta ankmodern simmande in i viken. Hon hade hört att Bålla hade det rikt och godt. Flåsande och pustande klef hon upp på stranden och rakt in i de ungas bo.

»Se så», sade hon, »nu är jag här och ämnar stanna här, så länge jag trifs! Men, hvita anka, jag tål inte din fostermor, jag får kramp i stjärtpennorna, bara jag ser henne. Kör ut henne, här är för trångt för två och *mor är ändå alltid mor*. Stackars Bålla!

Hvad skulle hon göra? Hon kände nog att det var orätt att såra den, som gjort mer för henne än hennes egen mor, men den

feta ankan var så morsk och styf och hade så täta krampanfall att Bålla inte visste någon råd. »Du vill väl inte taga lifvet af din mor, hvita anka?» stånkade ankmor och vände ögonen afviga. Nej, det ville Bålla visst inte. Hon rådgjorde med ankbonden, och de beslöto slutligen att köra pärlhönan på porten, ty, sade de, mor är ändå mor! Men det var inte så lätt att komma fram därmed. »Det får du göra» sade Bålla, »du är herre i huset». »Ja visst, är jag det», sade ankbonden, tog sin barskaste min på sig och röt till pärlhönan: »Nu får du gå din väg, pärlhöna, vi vilja inte ha dig längre i huset. Bållas mor tål dig inte och inte vi heller, du är en elak, gammal höna!» »Hvad säger du, skall jag ur huset? Jag kommer att dö af svält, ty jag är gammal och nästan blind!» »Det behöfver du inte, pärlhöna, du kan få bo med Leo i hundkojan, och dina mål kan du få där, men i vårt bo får du inte komma, ty då får min svärmor kramp och det vill jag inte. För resten har du ätit så mycket af min mat att det kan vara nog nu. —

Den arma, gamla hönan var djupt sårad och bedröfvad och visste inte hvad hon skulle företaga sig. Bo med hunden, som hon alltid varit rädd för, ville hon inte, och äta det otacksamma, högmodiga ankparets bröd ville hon inte heller. Hon gick sorgen sin väg. Och efter många mödor och besvärligheter kom hon slutligen till gamla vänner, som togo vänligt emot henne och omhuldade henne på allt upptänkligt vis. Snart kände hon sig nöjd och till freds i de nya förhållandena, men Bålla och hennes ankbonde glömde hon aldrig, sorgen öfver deras hårdhet och hjärtlöshet låg och tärde på botten af hennes gamla hönshjärta. —

Men hur gick det med det unga ankparet? Jo, vänta skall du få höra.

En tid gick det gladt och lustigt till; mat fanns i öfverflöd, och Bålla hade snart en hel svärm små, gula ankungar omkring sig. Och ankmor, som blifvit ännu tjockare af den feta maten, flöt som en gammal lodja på vattnet och पोeste och glänste af välbehag öfver det bekväma lifvet och de många barnbarnen.

Men plötsligt inträdde en stor förändring i deras husbondes ekonomi, och då blef äfven maten i ankgården knappare och mindre fet. Med hvarje dag blefvo portionerna mindre, och snart fingo ankorna nöja sig med hvad de själfva kunde förskaffa sig. Då blef den feta ankan trött och ledsen och en vacker dag begaf hon sig i väg, i det hon sade: »Adjö med er, ank barn, inte har jag kommit hit för att slita ondt, utan för att må godt.»

»Mor är inte ändå alltid mor, tycks det», sade Bålla, då hon såg den gamla paddla i väg och lämna henne ensam med hela skaran och de myckna bekymren. Nu blef det därtill höst. Stormen hven, regnet strömmade och kvällarna voro mörka och dystra. Bålla kände sig ensam och illa till mods. Ungarna skreko på mat och hon fick ströfva från morgon till afton för att fylla de toma magarna. Då suckade hon mången gång, ack, om jag ändå hade min trogna pärlhöna hos mig, hon skulle nog hjälpa mig med de små. Hvarför försköt jag henne? Hon hade nog inte lämnat mig

nu, under den onda tiden! Och ju längre det led mot hösten, desto starkare ropade samvetets röst, ty äfven ankorna ha samvete, och desto mer längtade Bålla efter sin fostermor.

Till slut blef det henne för tungt; hon hvarken sof eller åt, utan endast sörjde och oroade sig. Då sade ankbonden en dag: »Hör på Bålla, vi bli aldrig mer glada och lyckliga som förr, om vi inte godtgöra vår hjärtlöshet mot din fostermor. Kom, låt oss söka upp henne.» »Ja, kom», sade Bålla, »jag har ingen frid, förrän jag fått hennes förlåtelse!» De begåfvo sig i väg i regn och rusk, men det var ingen lätt sak för dem att finna rätt på pärlhönan. Hon hade i sin sorg begifvit sig långt bort från deras bo. Slutligen funno de dock hennes bostad och ville skynda in till henne. Men pärlhönans vänner hindrade dem. »Få vi inte råka pärlhönan», sade Bålla, »jag är hennes fosterdotter och har kommit för att be henne förlåta allt det onda jag gjort henne». »Det kan du inte, arma, hvita anka, det är för sent! Pärlhönan är död!»

»Är det sant» suckade Bålla »har jag verkligen kommit för sent? Skall jag nu för alltid bära denna samvetstyngd och börda?» »Det måste du», sade vännerna, »hvarför förhärdade du ditt hjärta och lät solen gå ned öfver din vrede! Nu är det för sent — för sent!»

Historien om en docka.

Nu skall du få höra historien om en docka; den underligaste docka jag någonsin hört talas om. Hon var hemma från Amerika och hämtades till Helsingfors af en rik grosshandlare, som köpt henne till julklapp åt sin lilla dotter. Ellen var öfverlycklig öfver den storartade gåfvan och

kunde inte nog tacka sin snälla pappa. Men så var dockan också ett praktexemplar af docka och hade flere talanger än dockor vanligen bruka ha. Hon kunde gå öfver golfvet, då man drog upp henne med en nyckel,

skratta när man klämde henne på magen och skrika när man tryckte henne mellan axlarna. Lade man henne på rygg, så slöt hon ögonen, och vred man hennes hufvud på sned, så sjöng hon en visa så tydligt att man kände igen både ord och melodi. Till hennes öfriga dygder hörde äfven att hon aldrig tiggde karameller, aldrig fläckade sina kläder eller växte ur dem och aldrig var näsvis eller olydig mot sin mamma. Af henne hade Ellen och många andra små barn kunnat taga exempel!

Ellen var 8 år, då julbocken hämtade till henne den underbara amerikanskan. Hon tog emot henne med jubel och kallade henne Clara. »Det namnet passar henne bra», sade hon, »hon har så klara, blå ögon och hennes klädning är också klarblå!» Och Clara fick det godt och bra hos sin lilla mamma. Hvar morgon kammade Ellen hennes långa hår och tvättade hennes röda kinder och hvar afton klädde hon af henne och lade henne i hennes fina prinsessbädd. Ellen älskade ömt sin Clara och försummade henne aldrig, och Clara kände sig

under denna tid så lycklig som man kan känna sig, då man har ett dockhjärta. Men ingen lycka varar beständigt. Tiden gick, Ellen växte och blef med hvar dag äldre, men inte just mycket förståndigare. Då hon var 10 år, sattes hon i skola — dittills hade hon läst för mamma — och nu begynte en annan tid både för henne och Clara.

Den lilla flickan fick nu annat att tänka på och annat att göra, och det hände allt emellanåt att hon glömde att kläda af sin docka och lägga henne. Stackars Clara fick mer än en natt igenom sitta på en trästol i dockskåpet och se ledsen ut. Men gråta kunde hon inte, då ingen tryckte henne mellan axlarna, och sofva kunde hon ju endast, då hon låg på rygg.

En dag kommo några af Ellens skolkamrater till henne på besök, och då de fingo se Clara, sade en af dem: »Hvad ser jag, leker du ännu med dockor, Ellen? Skulle gossarna veta det, så skulle de skratta ut dig. Kasta bort den dumma dockan, du är verkligen för stor för sådana barnsligheter.»

Ellen blef ond. »Kasta bort min kära Clara? Visst inte! Låt gossarna skratta, hvad bryr jag mig om dem!»

Men kamratens ord ljödo dock ständigt i hennes öron, och när denna åter en dag skulle komma till henne, tog hon Clara och gömde henne i sin byrålåda. Och där låg den kära leksaken gömd, men inte glömd, ty så snart Ellen var ensam, tog hon den fram och lekte med den. Men värre blef det för stackars Clara, då Ellen kom i dansskolan. Då var det med ens slut med allt intresse för dockan. Hon tyckte att hon i en hast blifvit så stor, att det inte mera passade för henne att leka med dockor. Hon gick ju nu med plisserade klädningar och hvitt skinngarnityr och promenerade med de »stiligaste» gossarna. Det var ju också mycket intressantare att prata med sina vänner och sitta hos Fazers och äta bakelser, än att pjollra med en enfaldig docka, om hon än var dyrbar och vacker. Helst hade hon kastat bort den forna favoriten, men det vågade hon inte för pappa. Han hade sagt henne att den kostat mycket penningar

och att Ellen skulle akta och vara försiktig med den. Men åtminstone skulle hon gömma den så väl, att inte kamraterna skulle få tag i den och skratta åt henne.

En dag ställde fru B. till barnbal för att roa sin lilla dotter. Hela klassen blef inbjuden, och Ellen ålades af sin mamma att städa sin kammare och göra den riktigt fin. Det första hon gjorde var att stoppa Clara i den mörkaste vrån af garderoben och lämna henne där. Och där fick hon sitta, den förr så beundrade amerikanskan, ensam och öfvergifven i den mörka vrån från vecka till vecka, medan hennes lilla mamma fjäskade med sina kamrater och roade sig mer än nyttigt var. På Clara tänkte hon aldrig.

Och det blef vår — och sommar — höst och vinter igen, men allt låg den förskjutna dockan på golfvet i garderobsknuten.

Men då det led närmare jul, ställde fru B. till storstädning i hela sin våning och öfvervakade den själf, som en ordentlig husmor gör. Då kom hon äfven med lampan i handen i Ellens garderob och där fick

hon se det som Ellen så omsorgsfullt hade dolt, nämligen den föraktade Clara.

»Ellen kom hit», ropade mamma, »kom och se hvad det blifvit af din vackra, dyrbara docka! Är det du som vräkt henne hit, så borde du blygas!?» Men när Ellen fick se, i hvilket bedröfligt skick Clara befann sig, brast hon i gråt. Och hon hade nog skäl att gråta, stackars Ellen, ty Clara såg för ynkelig och eländig ut. Hon låg utsträckt på golvet, öfverhöljd af dam och smuts. Hennes långa, vackra hår var tilltrassladt af råttor och möss, och spindlarna hade spunnit tjocka grå nät öfver hennes vackra, rosiga ansikte. »Tag upp henne», sade mamma bestämdt, »och gör henne ren!»

»Jag kan inte», snyftade Ellen, »jag är så rädd för spindlarna!» Men hennes mamma var mycket ledsen. »Du skall göra det», sade hon bestämdt, och slutligen måste Ellen lyda. Men då hon lyfte upp dockan, gaf hon till ett högljudt skrik. En hel svärm malar flög emot henne och stora, grå spindlar sprungo af och an öfver hennes händer. Förskräckt ville hon kasta dockan

ifrån sig, men mamma stod bredvid och såg så sträng ut, att Ellen inte vågade göra det.

Hon måste nu med egna händer kläda af Clara, och detta var i det hela en lätt sak. Möss och mal hade sört för att kläderna i små trasor föllo af, blott man rörde vid dem. Värst var det med håret, som var ihoptrasslad till en stor tofva och som lossade vid kammandet så, att det inte fanns många strån kvar, när det slutligen var utredt.

»Stackars Clara», sade mamma, »det är ändå bra hårdt att bli förskjuten och bortkastad af den, som hade bort älska och akta en. Men det är ännu sorgligare med dig, min Ellen, och jag är djupt bedröfvad öfver att se dig ha så litet plikt känsla, att du så vanvårdar de dyrbara gåfvor som dina föräldrar i kärlek gifva dig! Du har ett otacksamt, ombytligt hjärta! Hvad skola vi nu göra med Clara?»

»Ja, mamma», snyftade Ellen, »hvad skola vi göra med henne, jag är verkligen för stor att leka med dockor, hela sko-

lan skulle skratta åt mig och jag har ingen liten syster att skänka henne åt?»

»För stor är du inte», sade fru B., »du är ju endast 11 år, men din håg leker åt annat håll. Men det finns andra små flickor, som med glädje skulle taga emot den vackra dockan och som inte så fort skulle tröttna på henne. Här uppe på vinden bor en fattig sömmerska, som har en sjuårig liten dotter. Denna är så klen och sjuk att hon hela vintern ligger till sängs. Den stackars lilla Anna har hvarken bilderböcker eller leksaker att roa sig med. Dag ut och dag in ligger hon på sin hårda, tarfliga bädd och leker med några toma trådrullor, men aldrig hör man henne knota eller klaga.

»Mamma, jag vill ge Clara åt lilla Anna», sade Ellen, »kanske skulle det fröjda henne! Men först vill jag sy åt henne nya kläder.

Och så skedde. Med ifver och flit tog Ellen i tu med sitt arbete, och efter några dagar var Clara med mammans tillhjälp så

utstyrd, att hon kunde föras till sin nya ägarinna.

Då Ellen med Clara på armen kom in till Anna, låg denna blek och tård på en liten bädd i den låga, torftiga vindskammaren. Hon hade högröda feberrosor på kinderna, flämtade och hostade samt kunde endast, tala med svag, hviskande stämma. Fru Sylvén satt vid fönstret och surrade så flitigt på maskinen att hon inte märkte den främmandes inträde.

Ellen gick sakta fram till den sjukas bädd och sade vänligt: »Anna lilla, jag har hört af min mamma att du är svag och sjuk och jag vill så gärna bereda dig en liten fröjd. Jag har därför hämtat till dig Clara, min vackra docka, och hoppas att hon skall roa dig litet. Hon är mycket snäll och kan många konster, må du tro.»

Anna fick tårar i ögonen. »Skall jag få den vackra dockan? O, hur snäll du är!»

När Ellen kom ned tillbaka till sin mor, kastade hon sig i hennes armar och snyftade: »Mamma, mamma, hur har jag kunnat vara så tanklös och otacksam, att jag aldrig tackat

Gud och er, mina föräldrar, för allt det goda ni gifvit mig, utan ofta varit hjärtlös och obeskedlig. Nu sedan jag sett lilla Annas fattigdom och elände förstår jag först rätt, huru mycket jag har att vara lycklig öfver! Snälla mamma, jag vill så gärna göra något för lilla Anna, vill du hjälpa mig!»

»Det vill jag, lilla Ellen; i vår skola vi taga stackars, sjuka Anna med oss till landet och sköta om henne så väl att hon blir frisk och stark igen!»

Men när våren kom, när skogen löfvades och sångfåglarna återvände till sina nästen, då flämtade lilla Anna inte mera; hon hade fått ro. Hon slocknade som ett ljus med Clara i sina armar, och denna, som genom någon af barnets rörelser, hade fått hufvudet på sned, sjöng klart och tydligt: Sof sof, liten vän, i din lugna vagg!

Och så var Clara åter hemlös. Hvad skulle det nu bli af henne? Hon var inte mer ung och vacker; icke ens dockorna bibehålla sin fägring beständigt, men hon var fortsättningsvis snäll och medgörlig.

Fru Sylvén, som var svenska till bördan,

beslöt efter sin lilla dotters död att återvända till sitt hemland och packade en dag in alla sina tillhörigheter. »Hvad skall jag göra med den stora dockan?» sade hon, »inte kan jag släpa den med mig öfver hafvet och inte vill jag ge Annas sista leksak åt hvem som helst!

»Frun skulle skänka den till sjukhuset för fattiga barn!» sade en fru, som just var hos henne, »där blir den till fröjd för många!» »Ni har rätt!» sade fru Sylvén »det skall jag verkligen göra!»

Och Clara, med de många talangerna, hamnade en vacker dag på sjukhuset för fattiga barn. Där gick hon från famn till famn och blef så ompussad, omkramad och omvriden, att alla hennes konster och talanger småningom blefvo utslitna. Men till stor fröjd var hon i alla fall för de små sjuklingarna, och månet litet ansikte, som var förvridet af smärtor och lidanden, jämnades ut och ljusnade, då Clara hämtades till bädden och lades i den lillas armar. Måne Clara var nöjd med sin lott!? Det är min tro att om hon inte varit en docka, utan

en människa med hjärta och hufvud, så hade hon känt sig vida lyckligare hos lilla Anna och de små sjuklingarna på fattig-sjukhuset, än hos den rika, ytliga Ellen, i det fina eleganta dockskåpet.

Gr. barnlitr. 3.

Tavaststjerna

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1536

PRIS: Fmk 2: 25
Kv. 1: 75